

ELSŐ KÉZBŐL A HADERŐRŐL!

magyar

HONVÉD

www.honvedelem.hu

A Honvédelmi Minisztérium magazinja – 2015. április XXVI. évf. 4. szám – 390 Ft

ÉGEN, FÖLDÖN, VÍZEN

977086569300615004

36
A BOCSKAI-DANDÁR ALÁRENDELTSÉGÉBEN MŰKÖDŐ MŰVELET-TÁMOGATÓ MŰSZAKI ZÁSZLÓALJ – A SZINTÉN A DEBRECENI ALAKULAT RÉSZEKÉNT TEVÉKENYKEDŐ HARCTÁMOGATÓ MŰSZAKI SZÁZADDAL KÖZÖSEN – ADJA A NÉGY NEMZET KATONÁI ALKOTTA TISZA TÖBBNEMZETI MŰSZAKI ZÁSZLÓALJ MODULELEMEIT.

Tizenhét szakma – egy mentallitás

ZSINEG, DRÓT ÉS GYUFA

A JÓ MŰSZAKI KATONA KREATÍV, PRECÍZ, ELHIVATOTT, JÓL KÉPZETT ÉS AZONOSULNI TUD A FELADATTAL – A VÉRBELI MŰSZAKI TISZTEKNÉL PEDIG MINDIG AKAD TÖBBEK KÖZÖTT ZSINEG, DRÓT, GYUFA, PAPIR ÉS CERUZA.

36 **MAGYAR HONVÉD**

Bűnök a Sínef-félszigeten

A CSENDES MISSZIÓ

32 **MAGYAR HONVÉD**

Egy lértámadás a Magyarországon

PEGAZUST SIMOGATTAK

32 **MAGYAR HONVÉD**

Realizáltak a létezős

REPÜLŐ CÉLTÁRGYAK

40 **MAGYAR HONVÉD**

4 Közel 20 év után hazánk befejezte szerepvállalását a sínai-félszigeti Többnemzeti Erős Megfigyelők misszióban.

32 Diákok is belekóstolhattak az MH 25/88. Könnyű Vegyes Zászlóalj újoncainak gyorsreagálású szakfelkészítésébe.

40 A vadászpilóták kiképzésében, egészen pontosan a légilövészet gyakorlásában fontos szerep jut a célrepülőgépeknek.

**A MAGYAR HONVÉD
MAGAZIN KÖVETKEZŐ
SZÁMA
2015. MÁJUS 15-ÉN
JELENIK MEG.**

HM ZRÍNYI
TÉRKÉPÉSZETI ÉS KOMMUNIKÁCIÓS
SZOLGÁLTATÓ KÖZHASZNÚ NONPROFIT KFT.

HADERŐ

- A csendes misszió 4
Klaviatúra-kalózkod (2.) 8

NAGYVILÁG

- Radar 12
Missziós hírek 14

SEREGSZEMLE

- A csörgőkígyó farka 16
Márciusban történt 20
Égen, földön, vízen 24
Válsághelyzet 28
Pegazust simogattak 32
Zsineg, drót és gyufa 36

HADITECHNIKA

- Repülő céltárgyak 40

HÁTORSZÁG

- Végjáték 44
Roncstemető 48
Ballépések láncolata 52
Amit látnod kell! 56
A lebegés szerelmese 58
Közérdekű 62

**A Honvédelmi
Minisztérium magazinja
XXVI. évfolyam 2015.
4. szám**

Kiadja a HM ZRÍNYI Térképészeti
és Kommunikációs Szolgáltató
Közhasznú Nonprofit
Korlátolt Felelősségű Társaság.

Felelős kiadó:

DR. BOZSONYI KÁROLY
ügyvezető

Nyomtatás:

A kft. saját nyomdájában

Felelős vezető:

A kft. ügyvezetője

Szerkesztőség: 1087 Budapest,
Kerepesi út 29/B Postacím: 1440
Budapest, Pf. 22 Tel.: 459-5315,
HM: 27-913 fax: 459-5351

E-mail: magyarhonved@armedia.hu

Főszerkesztő:

SZABÓ BÉLA

Főszerkesztő-helyettes:

FEITH LÁSZLÓ

Olvasószerkesztő:

GYÖRI LÁSZLÓ

Lapszerkesztők:

SINKA ISTVÁN, TRAUTMANN BALÁZS

Régió-tudósítók:

GALAMBOS SÁNDOR, KÁLMÁNYI GÁBOR

Fotóriporterek:

DÉVÉNYI VERONIKA, GALOVTSIK GÁBOR,
KRASZNAI-NEHREBECZKY MÁRIA, RÁCZ
TÜNDE (KÉPSZERKESZTŐ), TÓTH LÁSZLÓ

Tervezőszerkesztő:

GRÓF ISTVÁN

É HAVI MAGAZINUNKAT

FEITH LÁSZLÓ SZERKESZTETTE

Borítófotó: Fűzes Judith

ISSN: 0865-6932

Lapunk az Európai Katonai Saj-
tószövetség (European Military Press
Association) tagja

Előfizetésben terjeszti a Magyar Posta
Rt. Hírlapüzletága (1089 Bp. VIII.,
Orczy tér 1.), előfizethető valamennyi
postán, kézbesítőknél, e-mailben: hirlap-
előfizetes@posta.hu, faxon: 303-3440.

További információ:

06-80-444-444

44 Bár a németek 1945 márciusi hadművelete meglepte őket, a magyarországi harcok a szovjetek győzelmével értek véget.

Búcsú a Sínai-félszigettől

A CSENDES MISSZIÓ

CSAKNEM HÚSZÉVES TÖRTÉNET ÉRT VÉGET IDÉN TAVASSZAL. MAGYARORSZÁG KIVONULT A SÍNAI-FÉLSZIGETRŐL, AHOL KATONÁINK – RENDŐRÖKKEL KÖZÖSEN – A TÖBBNEMZETI ERŐ ÉS MEGFIGYELŐK (MULTINATIONAL FORCE AND OBSERVERS – MFO) MISSZIÓBAN TELJESÍTETTEK SZOLGÁLATOT 1995 ŐSZE ÓTA. AZ MFO-RÓL VISZONYLAG KEVÉS SZÓ ESETT A HADERŐ EGYÉB KIKÜLDETÉSEIHEZ KÉPEST (BALKÁN, AFGANISZTÁN, IRAK), PEDIG AZ OTTANI SZOLGÁLAT IS KOMOLY TAPASZTALATOKAT JELENTETT A MAGYAR KATONÁK SZÁMÁRA.

A többnemzeti sínai misszió gyökerei az 1979-es Camp David-i békeszerződés idejéig nyúlnak vissza: létrehozásának oka az volt, hogy nemzetközi erő ellenőrizze Egyiptom és Izrael megállapodásának betartását a Sínai-félszigeten. Ennek érdekében hozta létre a két érintett fél, illetve a békeszerződés megkötésében oroszlánrészt vállalt Amerikai Egyesült Államok 1981. augusztus 23-án a Többnemzeti Erő és

Megfigyelők (Multinational Force and Observers – MFO) missziót. Az eredeti tervek szerint persze az ENSZ égisze alatt jött volna létre, ám a hidegháborús légkörben a Szovjetunió (Szíria és a szovjet-szíriai érdekek miatt) vétót emelt volna egy hasonló kezdeményezés ellen a Biztonsági Tanácsban. Az amerikai-egyiptomi-izraeli alapítás tehát kényszermegoldás volt, de a konstrukció így is működőképesnek bizonyult.

STABIL HÁTTÉR

Az MFO az izraeli csapatok 1982. áprilisi kivonulása után azonnal megkezdte tevékenységét a félszigeten. A katonai erőt eredetileg Ausztrália, Kolumbia, a Fidzsi-szigetek, Franciaország, Nagy-Britannia, Olaszország, Hollandia, Új-Zéland, Norvégia, az Egyesült Államok és Uruguay kontingensei alkották, a központ pedig a kezdetektől fogva Rómá-

ban működött, két regionális főigazgatósági irodával (Kairó és Tel-Aviv). A katonai erő összetétele ugyan változott az évek során, de összességében stabilnak volt mondható. Kanada 1985-ben kapcsolódott be a misszióba, Ausztrália 1986 és 1993 között nem vett részt az MFO tevékenységében, míg Nagy-Britannia 1992-ben, Hollandia pedig 1995-ben távozott végleg a Sínai-félszigetről. Magyarország 1995. szeptember elsejével lépett be az MFO-misszióba Hollandia helyett, átvéve a holland kontingens feladatait is. A legfrissebb résztvevő Csehország hadserege, amely 2009-ben kapcsolódott be a sínai-félszigeti tevékenységbe. A misszió pénzügyi háttérének előteremtésében (Washington, Tel-Aviv és Kairó mellett) Dánia, Finnország, Németország, Japán, Hollandia, Norvégia, Svédország és Svájc is szerepet vállalt.

Az MFO fő feladatai közé – a tipikus katonai rendészeti funkciók mellett – a békeszerződésben a félszigeten létrehozott négy biztonsági zónára meghatározott katonai létszám- és technikai eszköz-korlátozások folyamatos el-

lenőrzése tartozott, illetve a csapatmozgások megfigyelése és jelentése. A katonák emellett a hajózás szabadságának megőrzésére is ügyelnek a Tirán-szorosban. A magyar szerepvállalás azért is jelentett komoly fordulóponatot a honvédség életében, mert ez volt az első misszió, ahol a magyar katonáknak alapvetően katonai rendészeti jellegű feladatokat kellett ellátniuk egy fegyveres békefenntartó akció keretei között. Ebbe éppúgy beletartozott a bünyügyi nyomozati munka, a baleseti helyszínelés, a járőrözés, a fegyvert, lőszert szállító gépjárműoszlopok biztosítása, mint a közlekedésbiztonsági ellenőrzések végrehajtása, illetve rendezvények biztosítása. Épp a hollandoktól átvett feladatok jellege miatt a stabilan negyven fő körüli létszámmal működő magyar kontingensnek a kezdetektől fogva része volt egy rendőrből álló egység is, hiszen bizonyos nyomozati jogkörökkel, tapasztalatokkal a katonák, a katonai rendészek nem rendelkeztek. A katonák és a rendőrök hagyományosan nagy hatékonysággal, szervezeten és eredményesen működtek együtt a misszió keretei között. A térség extrém időjárása – esős, sűrű por-

viharokkal tarkított tél és szélsőségesen forró, száraz nyár – a napi feladatok ellátása mellett is folyamatosan komoly megpróbáltatások elé állította a katonákat, akár csak a helyi bakteriális környezet: aki turistaként járt már a Közel-Keleten, pontosan tudja, hogy még viszonylag rövid idejű ott tartózkodás során is nehéz elkerülni a gyomorpanaszokat. E gondok természetesen a katonákat sem kímélték; az első hetekben sokuknak volt szükségük akklimatizálódási időre a helyszínen.

A LEGTÖBBEN EGY BALESETBEN HALTAK MEG

Mivel Egyiptom és Izrael komolyan vette a békeszerződés betartását és betartatását, a nemzetközi erőknek a Sínai-félszigeten tulajdonképpen sohasem akadtak igazán súlyos incidenseik. Veszélytelennek természetesen ezt a misz-

ziót sem lehetett nevezni, de jellemző, hogy az MFO nevével összefonódott leghíresebb erőszakcselekmény nem is az adott területen, hanem Rómában történt, amikor 1984 februárjában a Vörös Brigádok, illetve egy libanoni radikális szervezet közös akciója során meggyilkolták Leamon Huntot, az első főigazgatót. Emellett a legnagyobb embervesztés egy baleset során következett be, amikor 1985-ben, a kanadai Új-Fundland közelében lezuhant az a bérelt repülőgép, amely a missziójuk befejezése után hazaszállította a katonákat: akkor kétszáznegyvennyolcan veszték oda. (A mai napig lehet olvasni-hallani bizonyos elméleteket az interneten, amelyek szerint a gépen valójában robbanóeszközt helyeztek el, és ez okozta a tragédiát. A hivatalos vizsgálatok ezt nem támasztották alá.)

Az első harminc évben, 2012-ig összesen 58 katona vesztette életét a misz-

zióval összefüggésben. Közülük kettő volt magyar: a 24 esztendőes Molnár Lőrinc törzsőrmester, az MH 34. Bercsényi László Felderítő-zászlóalj csoportparancsnoka, illetve a 23 éves Hídvégi Attila őrmester, az MH 88. Gyorsreagálású Zászlóalj rajparancsnoka, akik 1998. február 18-án, közúti balesetben veszítették életüket. Harmadik társuk, Majer János rendőr törzsszázlós könnyebben sérült. A magyar békefenntartók az MFO-misszió déli táborából indultak útnak, hogy a Taba közelében lévő ellenőrzési ponton átvegyék a szolgálatot társaiktól, ám – az utólagos vizsgálat szerint gyorsajtás következtében – az egyik kanyarban gépjárművük kisorsodott és felborult. Márciusban, szolgálatuk lejártával mindketten hazautaztak volna Magyarországra...

Az említett évtizedek során a Sínai-félsziget óriási változásokon ment keresztül: amikor a misszió megkezdődött, Sharm El-Sheikh üdülőparadicsoma például még nem létezett a ma ismert formájában, a vidék az azóta eltelt időben vált kedvelt turistacélponttá. Az „arab tavasszal” azonban itt is alapvetően megváltozott a biztonsági helyzet: Hoszni Mubarak rezsimjének megbuktatását követően biztonsági vákuum alakult ki a félszigeten, hiszen a központi államha-

talom és szervei meggyengültek. Mindezt törvényszerűen vonzotta a területre a szélsőséges iszlamistákat, és az illegális hadfelszerelés mennyisége is ug-rásszerűen megnőtt: beszédes, hogy Izrael 2012 során már egyiptomi határszakaszát minősítette a legveszélye-

LEZÁRULT EGY FEJEZET

Magyarország feladatai 2015 tavaszán véget értek a Sínai-félszigeten: mint az idej feladatszabó értekezlete után tartott sajtótájékoztatón Hende Csaba honvédelmi miniszter a honvedelem.hu kérdésre elmondta, úgy vonulunk ki a területről, hogy katonáink csaknem két évtizeden át tartó áldozatos szolgálata egyaránt kivívta az egyiptomiak, az izraeliek, az amerikaiak, valamint a helyi lakosság elismerését és szimpátiáját.

sebbnek. A Sínai-félszigeten tehát érezhetően megnőtt a feszültség. Mindezt az MFO-t is érintette: noha a táborokba történő belépés rendjét alaposan megszigorították, a fordulópontot egy támadás jelentette 2012. szeptember 14-én a misszió északi tábora ellen, amelynek során négy katona is megsérült a felfegyverzett szélsőségesek akciójának visszaverése során.

Élő
organizmus

KLAVIATÚRA- KALÓZOK (2.)

A MAGYAR HONVÉD MAGAZIN MÁRCIUSI SZÁMÁBAN A KIBER-TÁMADÁSOKAT GLOBÁLIS SZEMPONTOK ALAPJÁN VIZSGÁLTUK. E CIKKÜNKBEN A MAGYAR HONVÉDSÉG VIRTUÁLIS TÉRBEN SZÜKSÉGES VÉDELMI KÉPESSÉGEIRE KONCENTRÁLUNK.

A kiber-térben nyújtott szolgáltatások biztosítása, a támadások, azok elhárítása és az ellenőrzés állandó alkalmazkodást kíván. Ennek fényében a kiber-védelem a kiber-térrel együtt folyamatosan az adott szituációkra reagálva változik, alakul, formálódik – mintha egy élő organizmus lenne.

A kiber-tér fogalma már elég közismert. A honvédség azonban speciális kifejezést használ, a magyar katonai kiber-tér megjelölést, amely egyszerre szűkíti és tágítja a hozzá kapcsolódó határokat. Mit értünk ez alatt? Gyakorlatilag minden olyan területet, ahol magyar katonai szervezetek, képességek üzemelnek, ahol katonai elektronikus

tevékenység zajlik, ahol elektronikus információkat tárolnak és kezelnek – legyen szó egyszerű rádióforgalomról, föld-levegő vagy radarkommunikációról, esetleg légvédelmi rakéták üzemeltetéséről. Ez teljesen független a földrajzi elhelyezkedéstől, hiszen a missziós tevékenységek kommunikációs rendszere ugyanúgy ide tartozik, mint például egy repülőgyakorlat a határokon túl.

Dr. Kassai Károly ezredes, a Honvéd Vezérkar Híradó, Informatikai és Informatívóvédelmi Csoportfőnökségének osztályvezetője a vadászgépekkel kapcsolatban említ is egy klasszikus példát.

– A Gripenek feladatai kapcsán érdekes, hogy a svédektől lízingelt

Dr. Kassai Károly ezredes

fegyverrendszert üzemeltetünk, amely svéd tulajdonú földi kiszolgáló informatikai hálózatot jelent, de a magyar földi személyzet és magyar pilóták a főszereplők, akik a végrehajtás során nemzeti, NATO és svéd minősített adatokat kezelnek. Ilyen rendszerben látják el a szlovén, illetve hamarosan a balti államok légtérvédelmét is. Egy szlovén légtérben repülő Gripen-fegyverrendszer üzemeltetése így részét képezi a magyar katonai kiber-térnek, másrészt a regionális kiber-térnek is.

Ugyanígy érdekes feladványnak tekinthető egy nemzetközi környezetben végrehajtott gyakorlat, amikor partnerekkel, és a Magyar Honvédség vezetésével kell kapcsolatot tartani akár minősített adatok cseréjével is. Ilyenkor látható, hogy a kiber-tér a katonák szempontjából nem csak az „internetezés” világát, hanem a bonyolult szervezési, technikai feladatokat igénylő rejtjelzést, a kompromittáló kisugárzás elleni védelmet (szakmai nevén: TEMPEST), továbbá a szükséges hatósági

eljárásokat is tartalmazza – mondja Kassai ezredes.

VIRTUÁLIS TÁRSAK

A Honvédelmi Minisztérium 2013-ban adta ki azt a kiber-védelmi szakmai koncepcióval kapcsolatos miniszteri utasítást, amely a honvédség ezirányú tevékenységének alapelveit, feladatait határozza meg. A koncepció célja, hogy a nemzeti és a nemzetközi törekvésekkel összhangban szabályozza a Magyar Honvédség katonai szervezeteinek vezetéséhez és irányításához szükséges katonai híradó és informatikai rendszer (MH kormányzati célú elkülönült hírközlő hálózat) védelmi képességeinek megerősítését. Hende Csaba honvédelmi miniszter hangsúlyozta, hogy a tárcza szorosan együttműködik a kiber-védelmi téren hatáskörrel és illetékességgel rendelkező magyarországi államigazgatási szervekkel, NATO- és EU-intézményekkel, valamint a NATO és az Európai Unió tagállamaival. Ez az együttműködés megjelenik a 2013. évi információbiztonsági törvényben is, amely az alapvető követelményeket határozza meg. Kassai ezredestől megtudjuk, hogy a törvény alapvetően a

nemzeti képességekre vonatkozik, ám figyelembe vették a NATO ajánlásait is, hiszen az alapfeladat ugyanaz, mint az észak-atlanti szervezetnél.

– A katonai híradó-informatikai rendszereknél a képességfejlesztés vagy üzemeltetés során azonnal megjelennek a NATO védelmi rendszabályok, de a nemzeti információbiztonsági törvény jellegénél fogva a nemzeti infrastruktúrák a hazai információs környezet biztonságát célozzák – teszi hozzá az ezredes.

A kiber-tér védelme természetesen nem egyetlen szervezet prioritása. Az együttműködő partnerek között ott van egyebek mellett a Nemzeti Elektronikus Információbiztonsági Hatóság, amely az információvédelmi törvény alapján lát el biztonsági feladatokat, a Nemzetbiztonsági Szakszolgálat és a Nemzeti Biztonsági Felügyelet, amely a felettes hatóságnak tekinthető. Ez a szerv felügyeli a minősített adatkezelést, szabja meg a biztonsági követelményeket, illetve biztosítja a nemzetközi összehangolást. Ha bármilyen komolyabb probléma vetődik fel, a partner szervezetek közösen lépnek annak érdekében, hogy minél hamarabb visszaálljon a kiber-tér biztonsága. Az összehangolt műveletek szükségességét mutatja, hogy a kiber-tér biztonsága – ugyanúgy, mint hazánk védelme – nem lehet csak „civil” vagy csak „katonai” kérdés. Együtt kell dolgozni mérnököknek, üzemeltetőknek, hatóságoknak és más felügyeleti feladatokat ellátó szervezeteknek, a megoldásokba bevonva a gyártók, fejlesztők vagy éppen az oktatás által biztosított tudást.

KIS PROBLÉMÁK, NAGY HARCOK

Milyen jelei lehetnek egy támadásnak? Honnan tudjuk egyáltalán, hogy támadásról vagy véletlen hibáról van szó? Milyen szisztéma szerint védekezünk? Kassai ezredesnek az a véleménye, hogy óvatosan kell bánni a kiber-támadás szóval, de a felbukkanó problémákat minden esetben maximális komolysággal kell kezelni, legyen az egyszerű rendszerhiba vagy súlyosabb biztonsági incidens. A kiber-tér biztonsági rendszerében a probléma felderítésével beindul egy szigorú szabályok mentén működő folyamat. Ha a Magyar Honvédség hálózati szegmensében történik valami, akkor belső eljárásrend írja elő, hogyan kell megvizsgálni, függetlenül attól, hogy konkrét biztonsági incidens történt-e. A prob-

lémának számos jele lehet. Észlelheti a felhasználó (például lelassul a gépe, nem ér el bizonyos szolgáltatásokat), de észlelheti az üzemeltető is (váratlanul jelentkező szervertúlterhelés, a belső hőmérséklet emelkedése, hálózati forgalmak hirtelen növekedése). Jelezhetnek az automata biztonsági rendszerek vagy valamelyik partnerszervezet is. Ha ők gondot találnak, az a többi partnerre is kihathat, tehát együtt kell megoldani a problémát.

Ha az észlelés megtörtént, egy szigorú rendszer alapján azonnal munkához lát az üzemeltető és a biztonsági állomány. Tisztázzák a feladatot, amely lehet egy félórás vizsgálat, de akár hetekig is eltarthat; utóbbi esetben már a partnerszervezeteket is be kell vonni.

– A probléma elhárítása az esettől függően más és más szinteken zajlik. Tevékenykedik egy napi 24 órás ügyeletet ellátó üzemeltetési állomány. Amennyiben ők nem birkóznak meg az adott gonddal, értesítik a rendszermérnöki állományt – és így tovább. Egy lépcsőzetes védelmi rendszert kell elképzelni, ahol az ügy bonyolultságától függően döntjük el, hogy milyen állományra és milyen szakértelemre van szükség a probléma elhárításához. Ezen információk szerint riasztunk – válaszolja fel a védelmi lépcsőt Kassai ezredes.

Az osztályvezető hangsúlyozza: már a katonai kommunikációs lehetőségek kialakításánál is mindig szükség van B tervre, azaz alternatív megoldásokra. Ha zavar támad egy rendszerben, kell egy tartalék útvonal, egy másik csatorna, amelyen keresztül továbbra is zavarta-

lanul működhet az információáramlás, amíg az eredeti csatornán megszüntetik a problémát.

CSAPATMUNKA

Említettük, hogy minden probléma vagy incidens más és más természetű. Éppen ezért nem lehet sablont húzni a védelmi tevékenységre sem. A kiber-tér védelme mindig az adott körülményekhez és azok tulajdonságaihoz alkalmazkodik. Ha például egy probléma az üzemeltető állomány által is kezelhető, akkor gyakran el sem jut a szakmai irányító szervezethez. Amennyiben helyben nem megoldható, akkor léptetik a biztonsági lépcsőn egyre feljebb, miközben az illetékesek értesítik a kormányzati partnereket is. Az üzemeltető állomány által feltárt problémák és a

partnerek együttműködése egyébként napi feladat, a védekezési módok viszont soha nem egysíkúak, mindig egy összetett folyamatot feltételeznek.

– A védelmi módszertan a védelmi rendszabályokkal együtt formálódik. A katonai szervezetek változásával a katonai kiber-tér is folyamatosan változik, térben és időben egyaránt. Mindig az adott feladat szabja meg ennek alakulását. A kiber-tér olyan, mint egy organizmus, mindig reagál a külső körülményekre. Nekünk ehhez kell igazítani a felügyeleti rendszert – jegyzi meg az osztályvezető.

A folyamatos fejlődés érdekében a Magyar Honvédség immár rendszeresen vesz részt a NATO kiber-védelmi gyakorlatain. A cél az informatikai támadások kiküszöbölésének gyakorlása a virtuális környezetben. Ezt minden évben sok hónapos felkészülési folyamat előzi meg, a lehetséges forgatókönyvek kidolgozása pedig a tagállamok javaslatai alapján történik. A gyakorlatok jellegükből adódóan nem járnak tényleges csapatmozgatással, hiszen minden tagállam katonai vezetése a saját területén hajtja végre, a virtuális térben kapcsolódva a szövetségesekhez és a NATO központjához. A feladat sokszínű és évről évre változik: van, amikor az együttműködési mechanizmust, van, amikor az internetes szolgáltatások védelmét tesztelik. A 2015 márciusában rendezett NATO válságkezelési gyakorlatnak (CMX 2015) is volt kiber-védelmi forgatókönyve. Az ilyen fiktív konfliktusokat gyakran valós fenyegetések alapján dolgozzák ki.

– Ha például valamelyik partnerállam már került a gyakorlat során tapasztalt szituációba, akkor tud megoldási lehetőségeket ajánlani. Ezek alapján más nemzetek is hozzátesznek javaslatokat, kiegészítéseket, végül valamelyik tagállam elkészíti és véglegesíti a teljes megoldási kulcsot. A varázsszó minden esetben a csapatmunka, azaz közösen védünk meg egy közös rendszert – hallhatjuk Kassai ezredestől.

ÁLLANDÓ FENYEGETÉS

Felmerül természetesen a kérdés, hogy a magyar katonai kiber-teret érik-e – s ha igen, milyen gyakran – támadások? A Honvéd Vezérkar Híradó, Informatikai és Információvédelmi Csoportfőnökség osztályvezetője erről, a biztonsági szempontok miatt, csak szűkszavúan nyilatkozott; de válasza az első kérdésre egyértelmű igen volt.

– Ameddig a honvédségi szervezetek működése internetes csatlakozást is igényel, addig mindig lesznek támadások. Az, hogy egy vírusvédelmi rendszernek, tűzfalnak vagy egyéb védelmi mechanizmusnak a védelem érdekében működni kell, már eleve azt mutatja, hogy vannak próbálkozások. Ezzel a jövőben fokozottan számolni kell – mondja.

Természetesen nem minden támadás egyforma biztonsági riasztású. Érkezhetnek problémát okozó rosszindulatú kódok például a levelezőrendszerben, csatolt fájlkon, linkeken keresztül. Ezek viszonylag gyakoriak, a mindennapok részét képezik, s ellenük a védekezés legfontosabb módja a hardver- és szoftverkönyezet folyamatos frissítése, illetve az anomáliák mielőbbi érzékelése. De akadhat olyan kampány is, amikor a támadó több közigazgatási szegmenst, szervezetet vagy egyént céloz meg egyszerre, több lépésben felépített akcióval. Ekkor – a védelmi rendszer beindításán túl – nemcsak azt kell vizsgálni, mi volt a biztonsági incidens kiindulópontja, de azt is, hogy ki vagy mi volt az eredeti célpont. Az, hogy a támadások hány százalékát blokkolja azonnal az első védelmi rendszer, vagy éppen hány csúszik át azon, esetről esetre változó.

– Akár véletlenszerű a célpont, akár célzott támadás történik, a fenyegetés nagyon is valós és állandó, s amíg a külső kommunikációs térhez kapcsolódunk, az is marad – összegez Kassai Károly ezredes. *(Folytatjuk)*

IRÁNI HARCKOCSIK IRAKBAN

Fényképfelvételek bizonyítják, hogy iráni T-72S típusú közepes harckocsik vettek részt Tikrit város ostromában. Az iraki kormányerők és az őket támogató síita milíciák március elején kezdték meg Szaddám Huszein szülővárosának visszafoglalását az Iszlám Állam nevű terrorszervezettől. A tudósítások és fényképek tanúsága szerint itt bukkantak fel az Irakban nem, csak a szomszédos Iránban használt, Kontakt-1 pótpáncéltal felszerelt T-72S harckocsik. Iránból érkeztek a 12,7 milliméter űrméretű AM.50 mesterlövészfegyverek, a 40 milliméteres Nasir gránátvetők, a 107 milliméteres rakétaindítókkal felszerelt Safir terepjárók és a 122 milliméteres HM-20 rakéta-sorozatvetők is, amelyeket az iraki hadsereg mellett az Iránnal jó kapcsolatot ápoló síita milíciák is használnak.

spioenkop.blogspot.com

KÉSZÜL AZ INDIAI HELIKOPTER

2015 augusztusában végrehajthatja első felszállását az indiai fejlesztésű könnyű szállítóhelikopter, a LUH (Light Utility Helicopter). A gép a Hindustan Aeronautics gyárának repülőterén emelkedhet majd a magasba – ott, ahol a februárban megrendezett Aero India Légikiállításán már látható volt a helikopter életnagyságú makettje. A LUH a haditengerészet elvárásainak megfelelően behajtható forgószárnyakkal készül, s csúszótalpas vagy kerek futóművekkel is rendelkezhet. Az indiai haderő és a Hindustan Aeronautics 187 helikopter gyártására szóló szerződést kötött. A géppel az elavult és számos katasztrófát szenvedett Chetak könnyű szállítóhelikoptereket váltanák le.

idrw.org

HAMAROSAN HADRENDENBEN

A TASZSZ hírügynökség jelentése szerint már 2016 elején hadrendbe állhatnak az első, továbbfejlesztett 9K37M3 Buk-M3 közepes hatótávolságú önjáró légvédelmi rakétarendszerek Oroszországban. A nem hivatalos orosz források szerint a lánctalpas hordozójárműre konténerben, védett körülmények között elhelyezett 9M317M rakétát alkalmazó rendszer 3–45 kilométeres hatótávolságban képes leküzdeni a 15 méter és 25 kilométer közötti magasságban repülő célokat. Egy üteg egyszerre 36 célpontot képes követni és támadni, s a rendszer bevethető lesz ballisztikus rakéták ellen is.

tass.ru

BÖVÜL AZ OROSZ ATOM-TENGERALATTJÁRÓ FLOTTA

Az orosz haditengerészet 2015-ben két új, Projekt 955, Borej-osztályú, nukleáris meghajtású, több atom-robbanófejes RSzM-56 Bulava interkontinentális ballisztikus rakétákkal felszerelt tengeralattjárót állíthat hadrendbe – jelentette be Szergej Sojgu védelmi miniszter. A rendszeresítés esetén az ALEKSZANDR NYEVSKIJ (K-550) és a VLAGYIMIR MONOMAH (K-551) nevű egységekkel 3 hajó alkotja majd a Borej-osztályt. A 24 ezer tonna vízkiszorítású tengeralattjárókat 107 fős személyzet szolgálja ki. A rakéták mellett 6–6 darab 533 milliméteres és 324 milliméteres torpedóvető csővel is rendelkeznek. További két új, modernizált 955A osztályú hajóegység (KNYAZ VLAGYIMIR és KNYAZ OLEG) gyártása pedig még az idén megkezdődik.

bmpd.com

Japán önvédelmi tengerészeti ereje átvette az első AgustaWestland/Kawasaki Heavy Industries MCH-101 aknavadász helikopterét. A licenc alapján Japánban gyártott közepes szállítóhelikopter egy, a deszant-térből leengedhető Northrop Grumman AN/AQS-24A vontatható aknavadász rendszerrel, valamint egy AES-1 lézeres aknakereső rendszerrel rendelkezik. Az AN/AQS-24A specialitása a hagyományosnál nagyobb vontatási sebesség. A rendszert az 1991-es Öböl-háborúban, az amerikai haditengerészet MH-53E Sea Stallion helikopterein alkalmazták először éles körülmények között. A japán MCH-101 az átadás után a tengerészeti erők 51. kísérleti századának állományába került, és a tervek szerint 2016-ban állhat hadrendbe.

Kawasaki Heavy Industries

AKNAVADÁSZ HELIKOPTER

OLASZ RAKÉTÁK TÜRKMENISZTÁNNAK

A Jane's értesülései szerint Törökmenisztán a Kaszpi-tengeren tevékenykedő haditengerészeti egységei számára hajók elleni Otomat Mk2/N, Otomat Mk2 Block IV, valamint Marte Mk 2/N irányított rakétákat, továbbá Mistral-2-es rövid hatótávolságú légvédelmi rakétákat alkalmazó SIMBAD-RC légvédelmi rakétarendszereket vásárolt az MBDA Italy nevű cégtől. Az Egyesült Arab Emírátsok után Törökmenisztán által is hadrendbe állított Marte Mk2/N 2x2 konténeres indítóállása már fel is került a P 302 AL BAZAM könnyű rakétás naszádra. A hajók elleni rakétarendszereket és a SIMBAD-RC-t pedig a 400 tonnás vízkiszorítású űrhajókra telepítik majd.

defense-aerospace.com

Március tizenötödikéről, nemzeti ünnepünkről, nemcsak itthon, de a missziókban is megemlékeztek katonáink. Összeállításunkban elsőként a külföldön szolgáló magyar békefenntartók ünnepeiről szóló tudósításokat közöljük.

KFOR - KOSZOVÓ

A Pristinában szolgáló magyar békefenntartók a Slim Lines táborban sorakoztak fel, hogy méltó módon emlékezzenek meg az 1848/49-es forradalom és szabadságharcról. Gacsal János alezredes, a kontingens parancsnoka ünnepi beszédében számos olyan történelmi példát sorolt fel, amelyekre a magyarok büszkék lehetnek. Az ünnepség ezt követően elismerések átadásával folytatódott, illetve egy katona előléptetésére is most került sor. Végül Kálinger Roland százados, katolikus tábori lelkész osztotta meg az ünnepel kapcsolatos gondolatait a résztvevőkkel.

Kép és szöveg: Csajbók József zászlós

UNFICYP - CIPRUS

Cipruson, a március 15-e alkalmából rendezett ünnepségen az UNFICYP-misszió magyar katonái mellett családtagjaik, illetve külföldi és magyar vendégek is részt vettek. A 4-es szektor felelősségi területén, illetve a Nicosiában szolgálók rendezvényére Athienouban, a Szent István táborban került sor. Kovács Imre alezredes – a magyar kontingens parancsnoka – köszöntője után ünnepi műsor következett, amelynek keretében versekkel, dalokkal elevenítették fel az 1848. március 15-ei eseményeket. A rendezvény igazi magyar ízelet és ingyenségeket felvonultató ünnepi vacsorával ért véget.

Kép és szöveg: UNFICYP magyar kontingens

EUTM - SZOMÁLIA

Magyarország kenyai nagykövetségén is megemlékeztek nemzeti ünnepünkről. Mivel a nagykövetség misszióvezetője a Szomáliai Szövetségi Köztársaságban is akkreditálva van, a rendezvényre meghívták az EUTM–Somalia kiképző misszióban jogi tanácsadói beosztásban szolgáló dr. Horváth Csaba önkéntes műveleti tartalékos alezredest is. A megemlékezésen Papp László ideiglenes ügyvivő, első beosztott, konzul méltatta a szabadságharc jelentőségét, hangsúlyozva, hogy a magyarok – éljenek bárhol a világban – tisztelik történelmi hagyományait. A rendezvényen azok a fiatalok is részt vettek, akik vegyes házasságból születtek és a magyar nyelvet anyanyelvi szinten beszélik.

Kép és szöveg: honvedelem.hu

ÚJ MAGYAR RANGIDŐS

Lőrincz Gábor ezredes, a Honvéd Vezérkar Hadművelleti Csoportfőnökség hadművelleti osztályának vezetője személyében új magyar rangidős nemzeti képviselő dolgozik Afganisztánban, az Eltökélt Támogatás művelet (Resolute Support Mission) északi ki-képző, tanácsadó és segítő parancsnokságán. Lőrincz ezredes az Afganisztánban szolgáló magyar katonák számára rendezett állománygyűlésen megköszönte elődje, Balogh Péter ezredes, illetve a misszióban dolgozók munkáját, és kifejezte reményét, hogy a Train Advise and Assist Command–North (TAAC–N) törzsfőnökének közvetlenül alárendelve, hatékonyan tudja majd képviselni a hadszíntéren szolgáló magyar katonák érdekeit.

Kép és szöveg: honvedelem.hu

A KFOR Harcászati Tartalék Zászlóalj magyar „Charlie” századának katonái – miután sikeresen helytálltak a teljes művelleti készenlét elérését tanúsító vizsgán – immár oktatóként és vizsgáztatóként is bizonyítottak, hiszen eredményes „fire phobia” kiképzést tartottak a Koszovóban szolgáló török KFOR-kontingens katonáinak. A „fire phobia” kiképzés egy speciális foglalkozás a békefenntartók számára, amely szerves része a tömegkezelési feladatoknak. A magyar kiképzők vezetésével a török katonák először tűz nélkül gyakorolták be a helyes testtartásokat, fogásokat, jelzéseket, majd éles helyzetben, a feljük repülő, benzinnel megtöltött lángoló üvegpalackok között is elsajátították a tennivalókat.

Kép és szöveg: Csajbók József zászlós

KIKÉPZŐKÉNT IS HELYTÁLLTAK

JÁRŐRÖK AZ ÜTKÖZŐZÓNÁBAN

Az UNFICYP feladatrendszerre az évtizedek során többször is átalakult, a békefenntartók a kezdetben alkalmazott állandó megfigyelőpontos rendszerről áttértek a mobil járőrözésre, amelyből az ütközőzónában szolgáló magyar kontingens 1. szakasza is kiveszi a részét. Az Athienou településen lévő Szent István táborban és a 91-es járőrbázison települt szakasz felelősségi területe 75 négyzetkilométer, 120 kilométernyi járőrúttal és 29 ENSZ-létesítménnyel. A szakasz járőrei terepjáróikkal 24 órás váltásokban a hét minden napján járják a zónát, heti rendszerességgel pedig – az ENSZ repülés-biztosító egységével (UN Flight) együttműködve – a helikopteres járőrözésben is részt vesznek.

Kép és szöveg: Major Nándor hadnagy

A CSÖRGŐKÍGYÓ FARK

A Légi Fölény 2015 elnevezésű gyakorlat keretében a kecskeméti repülőbázis pilótái a szeptember elsejétől Észtország, Lettország és Litvánia felett vállalt légtérvédelemre készültek fel. A feladatra kijelölt négy vadászgép és a tervek szerinti nyolcvan katona augusztus végén települ a litván Zoknia támaszpontra.

Azért, hogy a magyar katonák küldetésüket maradéktalanul teljesíthessék, márciusban immáron harmadik alkalommal vettek részt éleslövészetben az Európai Unió legnagyobb szárazföldi lőterén, a vidseli légibázis közelében. Az Északi-sarkkörtől száz kilométerre elterülő bázis hetven kilométer hosszú és harmincöt kilométer széles gyakorlótere áll a légi és szárazföldi célok elleni rakéta- és gépágyúlövészetek rendelkezésére.

Az MH 59. Szentgyörgyi Dezső Repülőbázis kijelölt – hat gépből álló – Gripen-állománya március 13-án érkezett

Három óra repülés után landoltak a kecskeméti Gripenek Vidselben.

meg a légibázisra. Egy nappal korábban teljesítették a körülbelül háromezer kilométeres utat azok a magyar repülőműszaki és logisztikai beosztású katonák, akik a repülőtér előkészítéséért és a kecskeméti vadászok fogadásáért feleltek.

A pénteki érkezés ellenére sem a hajózók, sem a repülőműszakiak nem pihenhettek. Míg a pilóták megtervezték a repülési útvonalakat és tanulmányozták a térség térképeit, addig a hangárban lázas munka folyt, hogy az első repüléskor már csak a rakétákat kelljen rögzíteni a Gripen-

CSAKNEM EGY HÉTEN ÁT GYAKORLATOZTAK MAGYAR JAS-39 GRIPEN-PILÓTÁK A SVÉDORSZÁGI VIDSEL LÉGIBÁZISON, AHOL NYOLCVAN ÉLETÜKBEN ELŐSZÖR INDÍTHATTAK AIM-9 SIDEWINDER RAKÉTÁT IS.

A

nek indítósínjeire. A gyakorlat a minden bizonnyal legjobban várt résszel, a rakétalövészettel vette kezdetét. A repülőműszaki katonák a svédektől átvett AIM-9 Sidewinder légiharc-rakétákat előbb megvizsgálták, hogy nincs-e rajtuk sérülés vagy egyéb, a használatot akadályozó hiba, majd megkezdődött a repülésre már előkészített Gripenek felfegyverzése.

A „Csörgőkígyó” farka igazi – bár ritka – pilótacsemege.

Az AIM-9 függesztése igazi csapatmunka.

A folyamat kezdetén egy repülőműszaki katoná csőrő segítségével emeli a Sidewindert a szárnyvég magasságáig, míg két társa egyesben tartja a rakétát. A rögzítés és a lezárás után elektronikus is csatlakoztatják azt a gép rendszerre, innentől kezdve már a pilótáé a főszerep. A felszállás előtti utolsó ceremónia, amikor a repülőműszaki katonákat követően a hajózó is „aláírja” a rakétát.

ságra) kiengedte a céltárgyat, amelynek infrafáklója rádióparancsra kigyulladt. A Gripen lokátorának ezt a hőforrást kellett sikeresen befogni (jól elkülönítve a dróntól), majd legfeljebb másfél tengeri mérföld (2700 méter) távolságból megsemmisíteni. Azért, hogy elkerüljék a felrobbanó céltárgy darabjait, a rakétaindítást követően a pilótáknak éles fordulóval ki kellett válniuk, ám szemük

A drón indítása.

A Vidselben gyakorlók közül nyolc pilótának először volt lehetősége arra, hogy éles rakétát indíthasson egy légi cél ellen. Nem is akármilyen ellen! Miután az első két Gripen a magasba emelkedett, a svéd szakemberek indították azt a pilóta nélküli repülőeszközt (drónt), amely rövidesen ellipszispályára állt, majd maga mögött (ötven méter távol-

sarkából még büszkén konstatálhatták, hogy az AIM-9-es célba talált.

Az üres indítósínnel visszatérő hajózókra leszállásuk után különleges ceremónia várt. Miközben a köréjük seregülő társaiknak beszámoltak frissen szerzett élményeikről, a repülőműszaki katonák kiszerezték a Sidewindereket (magyarul csörgőkígyók) egyetlen megmaradt ré-

A Gripen-pilóták speciális ruháját nyomáspróbával ellenőrzik.

Jogos a vontató vezetőjének kívánsága: arra lőjete, aminek nincs szárnya!

szét, azt a kábelcsontot, amit kilövése után a rakéta hagy hátra az indítósinen. Ez a „csörgőkígyó farka”, amelyet a pilóták kapnak meg a repülőműszaki katonáktól ereklyeként, hogy mindig emlékezzenek az első sikeres rakétaindításra.

Az örömteli pillanatokat azután további megmérettetések követték, hiszen a hajózók rövidesen már készülhettek is következő repülésükre, tudásukat ezúttal a fedélzeti gépágyúval próbára téve. A JAS-39 Gripeneken, a pilóta alatt, egy 27 milliméter űrméretű Mauser BK-27 gépágyú található, amelynek tel-

jes kapacitása százhusz (acélmagvas vagy robbanótöltettel ellátott) lőszer. A pilóta azt is beállíthatja, hogy egy-egy sorozatnál hány lőszerrel tüzeldjen a rendszer. E fegyver használata nem ismeretlen hajózóink számára, hiszen szárazföldi célokra már hazánkban is tüzelték több ízben, ám mozgó légi cél ellen eddig még nem próbálhatták ki. Ahogy a rakétalövészetnél, úgy ebben az esetben is igen különleges céltárgyat kellett meg-, majd eltalálniuk. Nem sokkal az első géppár felszállása előtt egy LearJet 35 típusú repülőgép, ahogy itt

nevezik: „traktor”, emelkedett a magasba, két szárnya alatt egy-egy csaknem öt méter hosszú, narancssárga célzsákkal. A lövészet kezdetén ezek egyikét a LearJet személyzete egy drótköteles csörlő segítségével nyolcszáz méterre engedte ki, míg a másik tartalékban maradt. A célzsák belsejében egy hangdetektor üzemel, ugyanis a feladat nem a keskeny zsák, hanem tíz méteres körzetének „el találása”. Az elshunó lövedékek hangját rögzítve, a vontató fedélzetén ülők azonnal képesek kiértékelni, hogy a kilőtt lövedékekből hány zúgott el az elvárt nagy-

A Mauser-gépágyúba ezúttal csak 60 lőszerrel töltöttek.

A „Légi Fölény” kivívása után a vidseli leszállópálya jelentette az édes otthonot.

ságú körön belül, és mennyi tévesztett célt. A „traktor” személyzetének felszállás előtt egyetlen kérése volt: „Aminek szárnya van, arra ne tüzeljete!” Pilótáink nem okoztak csalódást, olyan pontosan lőttek, hogy a LearJet leszállását követően számos, golyó ütötte lyukat számoltak össze a célszák felületén.

A Légi Fölény 2015 gyakorlat kis magasságban végrehajtott repülésekkel zárult. A felszállásokat most is gondos tervezőmunka előzte meg. A gépek előbb kettesével, majd négygépes kötelékben kezdték meg navigációs feladataikat, amelyeket nem egyszer százötven méter magasan hajtottak végre.

Sáfár Albert dandártábornok, az MH ÖHP légierő haderőnem főnöke (jobbra) és Kilián Nándor dandártábornok, Stockholmban akkreditált katonai attasé az éleslövészetben.

A hazaérkezés után Ugrik Csaba dandártábornok, a kecskeméti repülőbázis parancsnoka a pilóták munkáját a helyszínen is megtekintő Sáfár Albert dandártábornoknak, az MH Összhaderőnemi Parancsnokság légierő haderőnem főnökének jelentette, hogy az előzetes értékelés szerint a katonák a lövészet során nagyszerűen helytálltak.

A Vidselből hazaindult hat Gripen közül egy – miután vezetője az üzemanyagrendszer hibáját észlelte – a biztonsági előírásokat betartva a kassai repülőtéren szállt le. A magyar műszakiak a svéd szakemberekkel konzultálva kijavították a hibát, majd ez a gép is vizsztatért Kecskemétre.

Bár elegendő a mikrofonokkal „kibélelt” célszák közelébe lőni, volt néhány telitalálat is.

LUDOVIKÁS LÖGYAKORLAT

Végrehajtották idei első lögyakorlatukat az MH Ludovika Zászlóalj első-, másod- és harmadéves honvéd tisztjelöltjei a táborfalvai lőtérén. A zászlóalj kiképzési tervében évente kétszer öt nap áll rendelkezésre ahhoz, hogy gyakorlótéri körülmények között általános harcászati- és lökiképzést tartsanak a hallgatónak. A Táborfalvára kitelepült kétszázhuszonnégy hallgató a pisztoly- és gépkarabély-lövészet mellett az RPG (kézi páncéltörő gránátvető) használatával is megismerkedett. A lögyakorlattal párhuzamosan a honvéd tisztjelöltek a közúti szállítású készenléti szolgálatra történő felkészítésen, illetve tereptan-foglalkozásokon is részt vettek.

Takács Vivien; fotó: Galovtsik Gábor

BÁTOR UNIKORNIS 2015

Az MH 5. Bocskai István Lövészdandár hódmezővásárhelyi helyőrségében tartották meg a Bátor Unikornis 2015 elnevezésű, számítógéppel támogatott törzsgyakorlatot, amely a művelettámogató műszaki zászlóalj törzsének összekovácsolása mellett a dandár védelmi harcának műszaki támogatási feladataira történő felkészítést is szolgálta. A számítógépek, híradó eszközök és a MARS szimulációs rendszer használatával végrehajtott foglalkozáson a zászlóalj törzse mellett egy „alájátszó” alegység is részt vett. A most megszerzett tapasztalatokat és képességeket a Blonde Avalanche 2015 elnevezésű katasztrófavédelmi gyakorlaton is kamatoztatni tudják majd a résztvevők.

Kép és szöveg: Búz Csaba hadnagy

MISSZIÓBÓL JÖTTEK, MISSZIÓBA INDULNAK

„A most hazatért katonák büszkének lehetnek sikeres missziójukra, és mi is büszkének vagyunk önökre” – jelentette ki Mihócza Zoltán dandártábornok, az MH Összhaderőnemi Parancsnokság törzsfőnök-helyettese a Székesfehérváron megrendezett missziós visszafogadó és kibocsátó ünnepségen. A rendezvényen az afganisztáni Eltökélt Támogatás műveletből, a libanoni UNIFIL és a nyugat-szaharai MINURSO ENSZ-missziókból, valamint az egyesített balkáni hadszíntér egyéni beosztásából hazatérő katonákat köszöntötték, illetve ugyanitt került sor az ENSZ közép-afrikai békefenntartó missziójába (MINUSCA) indulók elbúcsúztatására is.

Kép és szöveg: Kovács Zoltán

KÖZÖS HADMŰVELETEKRE KÉSZÜLNEK

A magyarok mellett belga és norvég tűzszerészek is bővítették szakmai ismereteiket a visegrádi országok közös EU-harccsoportjának törzstiszti tanfolyamán Szentendrén, az MH Altiszti Akadémián. A kétéhetes tanfolyamot a szlovákiai székhelyű NATO Tűzszerész Kiválósági Központ (NATO EOD COE) mobil kiképzőcsoportja azzal a céllal szervezte, hogy egységesítsék és szabványosítsák azokat az eljárásokat, amelyeket az európai uniós országok hadseregeiben használnak. A tanfolyam a többnemzeti együttműködést is jól szolgálta, újabb tapasztalatokat és segítséget nyújtva azoknak a katonáknak, akik közös NATO- vagy EU-hadműveletekben vesznek részt a jövőben.

Kovács Dániel; fotó: Dévényi Veronika

Katasztrófavédelmi alapfeladatokkal kapcsolatos kiképzést hajtott végre az MH 43. Nagysándor József Híradó- és Vezetéstámogató Ezred. Az alakulat állománya már rendelkezik közvetlen tapasztalatokkal az árvíz elleni védekezés és az egyéb rendkívüli vészhelyzetek kezelése tekintetében is. A mostani, egynapos felkészülés során az elméleti foglalkozásokat követően a nyúlgyát építését, a bordás megtámasztás technikáját, illetve a buzgárok elleni védekezést gyakorolták. A különböző védművek építése mellett elsajátították azt is, hogy az árvízvédelmi feladatok során hogyan kell szakszerűen alkalmazni a PTSZ-M típusú, közepes lánctalpas úszó harcjárművet.

Mátyás Andrea; fotó: Bödő Viktória

ÁRVÍZVÉDELMI GYAKORLAT

KOMPLEX LŐKIKÉPZÉS

A tatai MH 25. Klapka György Lövészdandárhoz alapkiképzésre bevonult szerződéses katonák a felkészítési ütemtervnek megfelelően végrehajtották a komplex lökiképzési foglalkozást. Az elméleti felkészítést és a fegyverismereti képzést követően elsajátították és begyakorolták a különböző tüzelési testhelyzetek felvételét, valamint a későbbi szakalap-lőgyakorlat végrehajtásához szükséges tudnivalókat. A hatástechnikai bemutató során láthatták azt is, hogy a különféle anyagokból készült céltárgyakon milyen rombolásokat okoz a gépkarabély és a géppuska lövedéke.

Kép és szöveg: Demény Andrea hadnagy

BERLINI MEGBESZÉLÉSEK

„A német kormány üdvözli és támogatja Magyarország tervezett szerepvállalását az Iszlám Állam terror szervezet elleni nemzetközi fellépésben” – mondta Berlinben Hende Csaba honvédelmi miniszter, a német védelmi miniszterrel folytatott megbeszélése után. A tervek szerint a magyar katonák biztosítási feladatokat látnak majd el az észak-iraki, Erbil melletti szövetséges kiképzőpontonál, ahol német kiképzők is dolgoznak, és a magyarok biztosítják a mozgásukat is a műveleti területen. Ennek kapcsán a magyar tárca vezető felidézte Ursula von der Leyen német védelmi miniszter kijelentését, miszerint: „nagyon megnyugtató, hogy az Afganisztánból jól ismert képességű magyar honvédek fogják garantálni a német katonák életét és testi épségét”.

Honvedelem.hu/MTI; fotó: bmvg.de

A NAGY HÁBORÚ BELGA SZEMMEL

Rendhagyó kiállítást nyitott meg Vargha Tamás, a Honvédelmi Minisztérium parlamenti államtitkára, Jo Indekeu, a Belga Királyság magyarországi nagykövete és dr. Kovács Vilmos ezredes, a HM Hadtörténeti Intézet és Múzeum (HM HIM) parancsnoka. A HM HIM márványtermében megrendezett – a Nagy Háború nagy vonalakban című – tárlaton látható képek és a múzeum gyűjteményéből kiállított tárgyak a jelentős csaták és a kulcsfontosságú események mellett néhány kevésbé ismert epizódot is felidéznek a harcok éveiből.

Kép és szöveg: Kovács Zoltán

SZENTENDREI TALÁLKOZÓ

A szentendrei MH Altiszti Akadémián találkoztak az egykori Kossuth Lajos Katonai Főiskola öregdiákjai és oktatói. A rendezvényen jelen volt és felszólalt dr. Benkő Tibor vezérezredes, aki maga is az intézmény hallgatója volt; 979-ben végzett rakéta- és táborigazgató szakon. A Honvéd Vezérkar főnöke elmondta: egykori oktatóik és parancsnokaik sokat tettek azért, hogy sikeresek legyenek a kezük alól kikerülő diákok. A Kossuth Lajos Katonai Főiskola 1967-től 1996-ig képezett tiszteket, parancsnokokat a honvédség és a határőrség számára.

Nyulas Szabolcs; fotó: Tóth László

BEINDULT A „HADI-KÉPEZET”

„Hadi-képezet... ahogy a katonai objektív látja” címmel megnyílt dr. Toperczer István alezredes – az MH 59. Szentgyörgyi Dezső Repülőbázis vezető repülőorvos-fotóművésze – kiállítása a pákozdi Katonai Emlékparkban. A tárlat megnyitóján dr. Orosz Zoltán altábornagy, a Honvéd Vezérkar főnökének helyettese hangsúlyozta, hogy a képek földön és levegőben, illetve a földről és a levegőből mutatják be a Magyar Honvédség különleges vagy hétköznapi pillanatait – olykor ezek ötvözetét –, középpontban a katonával. Dr. Toperczer István alezredes munkáiból eddig tizenegy könyv, illetve fotóalbum jelent meg.

Kép és szöveg: Kálmánfi Gábor

NATO-CSATLAKOZÁSI RENDEZVÉNY

A brüsszeli NATO-központban Magyarország NATO-csatlakozása óta minden évben, hagyományosan márciusban, Spring Party néven rendez fogadást a Magyar Honvédség Katonai Képviselő Hivatala, ahol Lengyelországgal, Csehországgal és Szlovákiával közösen vendégül látja a központban dolgozókat. A tizenhatodik alkalommal megrendezett rendezvény vendégeit – köztük a brüsszeli magyar diplomáciai képviseletek vezetőit és dolgozóit, a NATO-, az EU- és a partnernemzetek nagyköveteit, katonai képviselőit, valamint a delegációk tagjait – magyar részről Domján László vezérőrnagy, magyar katonai képviselő köszöntette.

Kép és szöveg: MH KKH

HAGYOMÁNYTEREMTŐ TALÁLKOZÓ

Pintér Zoltán nyugállományú vezérőrnagy ötlete alapján – Törös Istvánt, a Magyar Honvéd magazin közelmúltban nyugállományba vonult főszerkesztőjét elköszöntve – hagyományteremtő szándékkal került sor a Magyar Honvédség kilenc repülőbázisvezetőjének találkozója. A magyar légierő egykori vezérkari főnökei – illetve az MH Összhaderőnemi Parancsnokság jelenlegi légierő haderőneme főnöke, valamint az MH 59. Szentgyörgyi Dezső Repülőbázis korábbi és jelenlegi parancsnoka – a kerekasztalnál elfogyasztott ebéd után kötetlen beszélgetésen felidéztek az elmúlt harminc év emlékeit, a régi géptípusokkal, majd a MiG-29-esek, illetve a Gripenek hadrendbe állításával kapcsolatos történeteiket és tapasztalataikat. A résztvevők a több mint ötórás találkozót követően a kezdeményezés folytatásáról is döntöttek.

Honvedelem.hu; fotó: Rácz Tünde

Az ugrások és repülő-szerencsétlenség során életüket veszített ejtőernyősök emlékműve.

ÉGEN, FÖLDÖN, VÍZEN

SZOMORÚ EMLÉKEZÉS ÉS ÖRÖMTELI ÚJRATALÁLKOZÁS; NOSZTALGIKUS VISSZATEKINTÉS ÉS BÜSZKESÉGGEL VEGYES ELISMERÉS AZ „UTÓDOKNAK”. MÁRCIUS 20-ÁN SOKFÉLE ÉRZELEM KAVARGOTT AZ EGYKORI ÉS A JELENLEGI EJTŐERNYŐSÖK LELKÉBEN, A SZOLNOKI HELIKOPTERBÁZISON MEGTARTOTT EJTŐERNYŐS NAPON.

Immár több évtizedes hagyomány, hogy a magyar katonai ejtőernyőzés napját ünnepelve Szolnokon találkoznak a volt és a jelenlegi ejtőernyősök. E dátumot azért választották annak idején az ünnepi megemlékezés napjává, mert az első sikeres magyar katonai ejtőernyős ugrást vitéz Boksay Antal főhadnagy 1918. március 23-án hajtotta végre a dél-tiroli Pergine repülőterén.

A jeles dátum óta eltelt csaknem egy évszázad alatt ejtőernyősök generációi nőttek fel, és teljesítették mindig becsülettel feladataikat. Bár e „fegyvernem” életében az elmúlt időszakban voltak évtizedes kihagyások is, a találkozó résztvevői minden évben megemlékeznek elődeikről: a vitéz Bertalan Árpád őrnagy parancsnoksága alatt 1939-ben megal-

kult 1. Honvéd Ejtőernyős Zászlóalj katonáiról, a volt Varsói Szerződésben szolgálatot teljesítőkről, és fejet hajtának napjaink ejtőernyős katonái előtt is.

A hagyományok szellemében március 20-án, a vitéz ittebei Kiss József Helikopterbázison napjaink ejtőernyős harcosai – az MH 86. Szolnok Heli-

A veteránok: előtérben (balról) Szabó Ferenc és Köpöczi József nyugállományú ezredesek, az MH 34. Bercsényi László Felderítő-zászlóalj volt parancsnokai.

kopterbázis, az MH 59. Szentgyörgyi Dezső Repülőbázis, az MH 34. Bercsényi László Különleges Műveleti Zászlóalj, az MH 25/88. Könnyű Vegyes Zászlóalj, valamint az MH 5/24. Bornemissza Gergely Felderítő-zászlóalj katonái – együtt ünnepeltek a Magyar Ejtőernyősök Bajtársi Szövetségének (MEBSZ) az ország minden részéből érkezett veteránjaival.

Mint mindig, idén is egész napos programmal várták a résztvevőket, akik az örömteli találkozásokon, beszélgetéseken túl számtalan új élményt is szereztek. A program közös állománygyűléssel kezdődött, amelyen – egyebek mellett – átadták a Honvéd Vezérkar főnökének, az MH Összhaderőnemi Parancsnokság parancsnokának, az ejtőernyős alakulatok parancsnokainak, valamint a MEBSZ elnökének elismeréseit a jubileumi ugrások alkalmából, továbbá megjutalmazták az ejtőernyős hagyományok ápolása terén kiemelkedő munkát végzett egykori és mai ejtőernyősöket.

A továbbiakban a vendéglátók és a meghívottak megkoszorúzták a feladat teljesítés közben életüket vesztett ejtőernyősök emlékművét, majd napjaink alakulatainak statikus és dinamikus bemutatóit tekintették meg. A program további részében egészen más dimenzióba ment át a nap: a hivatalos rendezvények, a megemlékezések után az újra egymásra találásáról, az emlékekről és a ma ejtőernyőseinek elismeréséről szólt a rendezvény. S ettől kezdve csak a nap benyomásait, „szilánkjait” idézem. Keresztúri László nyugállományú ezredes – az egykori MH 1. Könnyű Vegyes Ez-

A jövő katonái?

Jövőre, veletek, ugyanitt.

red parancsnoka – bemutat öt, volt egyetemi előfelvételis ejtőernyősnek, akikről megjegyzi: köztük egykori nagykövetet, és más (civil és katonai beosztású), hajdan külügyi pályán dolgozó kollégát is köszönhetek. – Ők a MEBSZ „diplomata szekciója” – teszi hozzá.

Távolabb (a könnyű vegyes, valamint a különleges műveleti zászlóalj technikai eszközeit, fegyverzetét bemutató kiállítás vendégei között) felfedezem dr. Boldizsár Gábor ezredest, a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Hadtudományi és Honvédtisztképző Karának dékánját, a MEBSZ elnökét, akit lépten-nyomon megállítanak a veteránok, pár szó vagy egy közös fotó erejéig.

– Hihetetlen élmény ez a nap – mondja a dékán – hiszen a valamikor velem

Egy gépből is teljes a választék.

együtt szolgált kollégák mellett találkozhattam elődeinkkel is, akiket a MEBSZ (anyagi) lehetőségeinek függvényében folyamatosan támogat is. Újabb csapat és újabb fotók: a valami-

kori felderítő-zászlóaljak mélységi (ejtőernyős) századainak veteránjai állnak össze egy-egy kép erejéig, többek között egykori székesfehérvári, kiskunfélegyházi ejtőernyősök.

Repkednek a sztorik, mindenkinek van egy-egy felejthetetlen élménye. Egy rosszul hajtogatott ejtőernyőről, egy, az ugrató-parancsnok által „eldobott” csapatról, és egy szerencsére nem

Föld és gép között.

„Amerikai, magyar (ejtőernyő) két jó barát”.

A vendéglátó alakulatok tisztelegése.

Tandemben a teherrel.

nyaktörő, csak bokatörő földet érésről. Miközben hallgatom őket, eszembe jut: valami/valaki hiányzik erről a rendezvényről. Nevezzük így: a középmezőny. Mert itt van az ötvenes, hatvanas korosztály, itt vannak a mai ejtőernyősök, de hol vannak a harmincasok, negyvenesek?

A csak magamban megfogalmazott kérdésre egy másik csoport elcsípett beszélgetéséből kapok választ. Miközben a statikus bemutatón kiállított, toronnyal és gránátvetővel ellátott „Hummer” mellett fotózzák egymást, pont arról beszélgetnek, hogy mekkora kárt tettek a „szakmában” az elmúlt évtizedek sorozatos, sokszor átgondolatlan haderőreformjai. Mert az át-, és leszervezések, az előmeneteli lehetőség hiánya miatt

rengeteg fiatal tiszt választotta az akkor még rendelkezésükre álló lehetőséget: huszonöt év szolgálati viszony után nyugállományba vonultak.

De nincs idő a morfondírozásra, mert Lázár Tibor százados, az ejtőernyős képző részleg vezetője a reptér betonja mellé invitálja a vendégeket: kezdődik az ejtőernyős bemutató. Igazi csemegének ígérkezik a show, derül ki szavaiból, hiszen egyetlen helikopterből ugorva a csaknem teljes mai ejtőernyős skálát fogják bemutatni. Úgy is lett. Az első körben négyszáz méterről az úgynevezett deszant-ernyőkkel ugrottak a katonák, mégpedig amerikai ernyőkkel, becsempészve közéjük egy, a magyarok által is használt RS-4/4 LA-t – demonstrálandó, hogy ezek az ernyők kö-

zel hasonló süllyedési és irányíthatósági paraméterekkel rendelkeznek. A következő körben (már ezerkétszáz méterről ugorva) az ejtőernyősök a vendéglátó alakulatok zászlóival értek földet, majd jött az igazi unikum. Ebben a körben (már ezerötyszáz méteres magasságból) MARS típusú, tandem légcellás ernyővel ugrottak a katonák. Erről az ejtőernyőről tudni kell, hogy az ugró súlyán kívül még kétszáz kilogramm teher lejuttatására is alkalmas. (Akár egy kétszáz literes, gázolajjal teli hordót is földre juttathat.) No de hogyan? Nos, az ejtőernyős veteránok is ámulva nézték a „technikát”. Az ugróra felerősítik a terhet, majd kiugrás után, mintegy háromszáz méter magasságban a célterület felett, leoldják azt, s a teher egy, a vadászrepülőgépek fékezőernyőjéhez hasonló kisebb méretű ejtőernyővel (mintegy teherernyővel) földet ér. Ráadásul az elengedés után az ugró pontosan a ledobott teher mellé érkezik. Ámulat és tapsvihár – csak úgy, mint amikor a harmadik körben az úgynevezett gyorsernyőkkel értek földet az ugrók, miután hihetetlen sebességgel, a föld felett húsz centiméterrel csaknem száz métert suhantak.

Az ejtőernyős bemutatót követően a szervezőknek nem kis erőfeszítésükbe tellett, mire meg tudták győzni a meghívottakat, hogy ez a program véget ért, s ha befejezték az éppen földet ért ejtőernyősökkel a csoportképek elkészítését, akkor egy közös ebédre invitálják őket. Az ejtőernyős nap este, a hagyományos ejtőernyős bállal zárult.

Csoportkép az utódokkal.

VÁLSÁGHELYZET

AZ IDEI WORLD PRESS PHOTO PÁLYÁZATON, AZ ÁLTALÁNOS HÍREK KATEGÓRIÁBAN MÁSODIK DÍJAT NYERT FÉNYKÉP LÍBIAI MENEKÜLTEKSEL ZSÚFOLÁSIG MEGTELT MOTORCSÓNAKOT ÁBRÁZOL. A MENEKÜLTÁRADAT AKTUÁLIS KÉRDÉSÉVEL PERSZE NEMCSAK MASSIMO SESTINI OLASZ FOTOGRÁFUS FOGLALKOZOTT, HANEM A NATO IDEI VÁLSÁGKEZELÉSI-VEZETÉSI GYAKORLATA, A CMX 2015 (CRISIS MANAGEMENT EXERCISE) IS.

Járványügyi problémák, menekültek és kiber-védelmi feladatok – e felsorolás alapján látható, hogy az idei NATO CMX is összetett munkát követelt meg a résztvevőktől. Az 1992 óta rendszeresen megtartott, sorrendben a tizenkilencedik ilyen jellegű gyakorlat során az illetékesek azt ellenőrizték, hogy a politikai és a katonai stratégiai irányítás szintjén mennyire alkalmas a NATO érvényben levő eljárásrendje a válsághelyzetek kezelésére. Noha a gyakorlat tényleges csapatmozgatással nem járt, az egyes részt vevő országok polgári, illetve katonai vezetési pontjain, valamint a NATO brüsszeli központjában és a szövetség katonai parancsnokságain – a fiktív forgatókönyvben leírt

válsághelyzethez alkalmazkodva – egy hétig megfeszített munka folyt. A 2015-ös forgatókönyv értelmében két olyan ország között bontakozott ki válság (többek között területi viták, energiahordozókkal kapcsolatos kérdések, kisebbségkezelési problémák miatt), amelyek nem tagjai az észak-atlanti szervezetnek, sőt, távol vannak a NATO-térségtől. Ugyanakkor mindkettőben magyar állampolgárok is élnek.

A válsághelyzetnek olyan humanitárius és egyéb vonzata is volt, amely hatást gyakorolt a NATO-szövetségesek biztonságára. A CMX-en hagyományosan részt vesz több, a szövetséghez nem

tartozó ország is. Idén Ukrajna mellett Ausztrália, Finnország, Japán és Svédország kapcsolódott be aktívan a gyakorlatba, míg Dél-Korea, Új-Zéland, valamint Grúzia megfigyelőként vállalt szerepet.

Természetesen hazánk is aktív résztvevője volt a nagyszabású NATO-gyakorlatnak. Mint ahogyan a megnyitón dr. Dankó István, a Honvédelmi Minisztérium közigazgatási államtitkára elmondta: hozzávetőlegesen kétszáz fő részvételével vizsgálták azt, hogy hazánk miként képes megfelelni a NATO-

standardoknak. Persze a gyakorlat lehetőségét adott arra is, hogy a résztvevők teszteljék a magyar nemzeti válságkezelési rendszert. Ha valódi válsághelyzet lenne, a kormányzat összes érintett szerve azonnal, automatikusan, begyakorolt módon képes megfelelően reagálni arra.

A gyakorlat hazai dinamikus napján – az MH Pápa Bázisrepülőtéren – világosan kiderült, hogy egy egészségügyi válság hatékony kezelése csakis több szervezet olajozott együttműködésével lehetséges. Korábban említettük, hogy a krízisben érintett két országban magyar állampolgárok is élnek, akik úgy döntöttek: a kialakult helyzet miatt a lehető leghamarabb visszatérnek hazájukba. A katonai repülőtéren leszállt első

„Nagyon sikeresnek ítélem meg ezt a gyakorlatot. A pápai bemutatón a szakmai előljárók, a Honvédelmi Igazgatási Koordinációs Tárcaközi Munkacsoport tagjai és a megyei védelmi bizottság képviselői meggyőződhetnek a civil hatóságok, a rendőrség és a honvédség közösen kialakított eljárásrendjének működőképességéről, amelyet egymás és az ország érdekében használni tudunk.”

(Dr. Tokovicz József
dandártábornok)

gép egyik utasa azonban rosszul lett, majd a kórházba szállítás után ismeretlen eredetű fertőző betegségben elhunyt. Mire a második szállítógép megérkezett, a repülőtéren már felépült a mobil orvosi segélyhely járványügyi eleme. Ez a gyakorlatban beállított szituáció szerint karanténként funkcionált, ahol a honvédség – a rendőrséggel és az egészségügyi szervekkel együttműködve – képes volt szakszerűen kezelni a kialakult helyzetet.

Pápan a repülőgépben helyi iskolások – eljátszva a válságövezetből kimenekítettek szerepét – várták az egészségügyi szakembereket, akik először gyors alapvizsgálatot tartva választották külön a „beteg”, illetve az „egészséges” utasokat. Tekintettel arra, hogy a civilek katonai területen tartózkodtak, az ilyen helyzetekre vonatkozó szabályok szerint a karantén a Magyar Honvédség Közegészségügyi–Járványügyi Szolgálatát működtette. Az első vizsgálat után az „egészségesek” a megfigyelőzónába kerültek, a „betegek” pedig az egészségügyi ellátó egységbe, ahol

A gyakorlat pápai bemutatóján a honvédség részéről az MH Egészségügyi Központ és az MH Pápa Bázisrepülőtér kijelölt állománya mellett az MH 93. Petőfi Sándor Vegyivédelmi Zászlóalj alegysége, az MH Görgei Artúr Vegyivédelmi Információs Központ, valamint az MH 59. Szentgyörgyi Dezső Repülőbázis egy An–26-os szállító repülőgépe és személyzete is részt vett. Tekintettel a képességek összehangolt alkalmazását igénylő feladatra, a gyakorlat előkészítésében és támogatásában részt vett az MH Összhaderőnemi Parancsnokság, az MH Egészségügyi Központ, az MH vitéz Szurmay Sándor Budapest Helyőrség Dandár, az MH Pápa Bázisrepülőtér, a civil egészségügyi hatóságok részéről az Emberi Erőforrások Minisztériuma, az Egészségügyi Készletgazdálkodási Intézet, az Egyesített Szent István és Szent László Kórház – Rendelőintézet, az Országos Tisztifőorvosi Hivatal és az Országos Epidemiológiai Központ. A Veszprém Megyei Védelmi Bizottság közreműködésével a feladat végrehajtásának részesei voltak a Veszprém Megyei Népegészségügyi és Szakigazgatási Szerv, a megyei rendőr-főkapitányság és a katasztrófavédelmi igazgatóság szakemberei, valamint alájátszóként a pápai Petőfi Sándor Gimnázium, illetve a Türr István Gimnázium és Kollégium tanulói. A technikai hátteret a HM Zrínyi Nonprofit Kft. Katonai Filmstúdiója biztosította.

megkapták a megfelelő ellátást. Lényeges volt a karantén megfelelő katonai, rendőri őrzés-védelme, ugyanis egy valós helyzetben – amely akár hónapokig is tarthat – a körbekerített területet senki sem hagyhatja el.

Dr. Tokovicz József dandártábornok, a HM Védelmi Hivatalának főigazgatója szerint hazánkban eddig nem volt ilyen jellegű gyakorlás, ahol minden, védelmi igazgatásban érintett civil, rendvédelmi, katonai szerv közösen, kormányzati, területi és helyi szinten is modellezte volna a döntési mechanizmusokat, illetve a taktikai eljárásokat egy járványügyi helyzet esetén. Ezúttal a Magyar Honvédség is tesztelhette a több szervezet képességeiből összeállt folyamatot.

A CMX idei forgatókönyve számos, a kiber-térben zajló tevékenységet is tartalmazott. Ezek külön kihívást jelentettek az észak-atlanti szervezet civil és katonai vezetésének, és természetesen a híradó-informatikai rendszereket üzemeltető, illetve biztonsági szakterületű állománynak egyaránt. A gyakorlat során a kiber-védelemmel kapcsolatos események kezelése rávilágított arra, hogy a kritikus infrastruktúrák NATO- és nemzeti szinten történő védelme nemcsak a hagyományos értelemben elengedhetetlen, de a kulcsfontosságú rendszerek „kiber-védelmi hídfőállásainak” folyamatos biztosítása is megkerülhetetlen része a feladatrendszernek. Hazai szinten fontos tapasztalatként és igényként jelentkezett a kormányzati együttműködő szervezetekkel történő kapcsolattartás színvonalának erősítése, a meglévő Magyar Honvédség-szintű incidenskezelési képesség továbbfejlesztése, illetve az MH kormányzati célú elkülönült hírközlő hálózata biztonsági szintjének növeléséhez szükséges feladatok továbbgondolása is.

Egy fárasztó nap a „könnyű vegyesnél”

PEGAZUST SIMOGATTAK

KÉTSZÁZÖT DIÁK IS RÉSZT VETT AZ MH 25/88. KÖNNYŰ VEGYES ZÁSZLÓALJ ÚJONCAINAK GYORSREAGÁLÁSÚ SZAKFELKÉSZÍTÉSÉN – A SZÓ LEGSZOROSABB ÉRTELMÉBEN. A GYEREKEKET UGYANIS VALÓS, AZ ALAKULAT ÉVES KIKÉPZÉSI TERVÉBEN SZEREPLŐ FOGLALKOZÁSRA HÍVTÁK MEG, AMELYEN A LEGVAKMERŐBBEK A KATONÁKKAL EGYÜTT TELJESÍTHETTKÉ A FELADATOKAT.

Első alkalommal rendezett interaktív kiképzési napot a könnyű vegyes zászlóalj Szolnokon. Az alakulat címerállata után „Pegazus simogatónak” keresztelt szakalapozó felkészítés iránti óriási érdeklődés valószínűleg még a vendéglátókat is meglepte. Szabolcs-Szatmár-Bereg megyéből például huszonnégy településről érkeztek gyerekek.

– Nyílt kiképzési napot tartottunk, amelynek az ötletét egy sok-sok évvel ezelőtti rendezvény adta – mondta dr. Lippai Péter ezredes, a házigazda alakulat parancsnoka. – Még Tatán voltam zászlóaljparancsnok, amikor valami hasonlót szerveztünk. Akkor láthattam elő-

ször, hogy milyen sok civil érdeklődik a hadsereg iránt, mennyien kíváncsiak arra, hogy mi történik a laktanya kerítésén belül. Azonban a katonák napi munkáját, feladataikat egy hagyományos nyílt nap keretében tartott bemutatón szerintem nem lehet megismertetni. Egy interaktív program lényegesen maradandóbb élményt jelent az érdeklődőknek. Egyébként szándékosan nem diákokat mondtam, hiszen mostani rendezvényünkre – egyéni jelentkezés alapján – sok, Szolnokon és a környező településeken élő felnőtt is eljött. Vendégeink meg-

nézhetők a szakfelkészítés talán leglátványosabb elemét, a művelési terület történő kijuttatási módok és eljárások gyakorlását; tehát azon feladatok végrehajtását, amelyeknek a könnyű vegyes nevet köszönheti zászlóaljunk. A katonák nyolchetes szakalapozó felkészítésen vesznek részt. Kiképzésük komoly fizikai és pszichikai megterhelést jelentő, úgynevezett kiválasztó héttel kezdődött, amelynek a követelményeit az újoncoknak mintegy nyolc százaléka nem tudta teljesíteni. Ők jövőre kapnak még egy lehetőséget, de azok, akik másodszori „nekifutásra” sem képesek megfelelni az elvárt szintnek, nem kerülhetnek harcoló beosztásba. A zászlóalj baretjét csak azok viselhetik, akik eredményesen teljesítették a nyolchetes kiképzést.

A vendégek az MH 86. Szolnok Helikopterbázis intézményi művelődési otthonában tájékoztatókat hallgattak meg a helyőrségben települt alakulatok szervezeti felépítéséről és feladataikról, majd egy balesetvédelmi előadás után megkezdődött a „Pegasus simogatása”. A teherautókra kapaszkodó tömegből messziről kirítt egy alakias, egyenruhát viselő, zömében általános iskolás korúknak látszó gyerekcsoport. Szabolcs-Szatmár-Bereg megyéből érkeztek.

– „Honvédsulisok” vagyunk, negy-

venően jöttünk a nyílt napra. A KatonaSuli-program résztvevőiként a gyerekek oktatását és kiképzését a katonai alapismeretek tantárgy tematikája szerint végezzük. Csak annyi a különbség, hogy a tankönyvben leírtakat mi „lefordítottuk” az általános iskolák felső tagozatos diákjainak ismeretszintjére – mutat zárt alakzatban várakozó „kis kadétjai” felé Mákné Kovács Zsuzsanna,

a gégyényi székhelyű Honvédsuli Egyesület elnöke.

– Azt valljuk, ha tartalmas programokat szervezünk és az összetartozás élményét kínáljuk a gyerekeknek, igen hajlandók felállni a számítógép mellől. Egyébként bármennyire is hihetetlen, családi kirándulásaink eredménye az, hogy már a megye huszonnégy településén vannak „alegységeink”. A fiaim

ugyanis elmesélték a túrázások élményeit a barátaiknak, akik azután később velünk jöttek. Az egyre gyarapodó csoportnak játékos programokat szerveztünk, megtanítottuk a térkép és a tájoló használatát, próbáltunk alakzatban mozogni, lőttünk airsoft fegyverekkel, és gyakoroltuk egy kicsit a túlélést is. Az egyesületet 2011-ben alapítottuk, programvezetőnk Dankó László, aki a francia idegenlégióban is szolgált. Az első két évben a kiadásainkat családi költségvetésből fedeztük, mostanában viszont már az önkormányzatoktól is kapunk egy kis támogatást. Ennek köszönhetően tudtunk venni a gyerekeknek egyenruhát, pólókat, hátizsákot, kulacsot, sátrat, katonai derékaljat, molinót és tájólót. Bakancsra is szükség lenne, de az nagyon drága.

A forgószínpadszerűen kialakított képzési helyek egyikén a szakfelkészítésen részt vevő katonák a légideszant kirakását gyakorolták.

– Először alpin-kötélen ereszkedtünk le, majd a raj helikopteren érkezett a műveleti területre, és a katonák átkarolással leküzdötték egy kis erejű ellenséges alegységet. Ez a rohamdeszant-képesség a légi mozgékonyaságú zászlóalj egyik legfőbb profilja – magyarázta a látottakat Lengyel József főhadnagy, századparancsnok.

A helikopterből történő leereszkedést ugyan nem, de a kiugrást már gyakorolhatták a gyerekek. A gép elhagyásának szabályaira Kovács Tamás főtörzsőrmester oktatta ki a szivacsödörnél a leendő ejtőernyős lövészeket. Tömören összefoglalva a lényeg: megfelelő erővel és megfelelő pózban elrugaszkodni az ajtóból.

Bárki csatlakozhatott a harci ösvénynek kialakított, mintegy ezer méter hosszú akadálypálya leküzdését gyakorló katonához is. Megyeri Ákos főhadnagy azonban felhívta a vállalkozó kedvű srácok figyelmét, hogy bár fizikailag leküzdhetetlen elemei nincsenek a pályának, végigmenni rajta mégis komoly koncentrációt, pszichikai megpróbáltatást jelent. Az akadályok leküzdéséhez ugyanis elsősorban bátorság kell: átmenni egy imbolygó elemen, felmászni az ismeretlenbe, átugrani valamit úgy, hogy bizonytalannak tűnik a földet érés.

Az állóképességet és merészséget igénylő harmadik állomás a katonai közelharckiképzés volt. Hogyan lehet az ellenséget pusztán kézzel harcképtelen-

né tenni? Ennek fogásait Vas Csaba törzsőrmester, egykori birkózó, fekete öves, egy danos karatemester tanította meg a gyerekeknek.

Levezetésként pedig következett egy épületharc megtekintése, felülről. Az úgynevezett taktikai ház sajátosságait taglalva Takács Attila főhadnagy elmondta: a helyszín a legkülönbözőbb épületekbe történő behatolási módok, és a bent lévő ellenséges erők megsemmisítésének gyakorlására is alkalmas. A belső tér ugyanis tetszés szerint átalakítható, a falak és a bútorok áthelyezésével minden egyes alkalommal más és más körülményt lehet szimulálni.

Azt pedig, hogy a könnyű vegyes zászlóalj tagjainak minden más katonai ala-

kulattól eltérő, „Bevetésre kész!” köszöntése a látottakon kívül még mit takar, a rendszeresített fegyvereikből összeállított bemutatóból is kiderült. Itt lehetett találkozni egyébként Zalánnal, a rendhagyó kiképzési nap legfiatalabb résztvevőjével és édesapjával, Bobák Sándor főtörzsőrmesterrel. A négyéves kissrác láthatóan már otthonosan mozog a laktanyában, ami nem is csoda, hiszen minden alkalmat megragad, hogy a fegyverek és a helikopterek közelében lehessen.

Bár a diákok mindenre felmásztak, mindent kipróbáltak, mindennel „lőttek”, a fárasztó nap végén mégis egybehangzóan állították: az ugrás, a szivacs gödör volt a legklasszabb. Egyetértett ezzel az abonyi gimnázium nyelvi előkészítőjé-

re járó Tóth Zoltán is, aki hozzátette: nem egyszerűen nézelődni jött, ő céltudatosan készül a katonai pályára. Az altiszti akadémián szeretne továbbtanulni. Régóta dédelgetett tervének megvalósítása érdekében a katonai alapisme-

reték tantárgyból is érettségizik majd. A nyílt kiképzési foglalkozás résztvevői közül a „másik oldal” egyik képviselője Szél Norbert őrvezető volt, akinek ugyancsak örök életre emlékezetes marad ez a nap, hiszen életében most repült először.

– Egészen kicsi korom óta katona vagy rendőr szerettem volna lenni, felelősségteljes munkára vágytam. Az irodai munka nem az én világom, emberekkel szeretek dolgozni, ha pedig úgy adódik, vezetni őket. Itt a zászlóaljnál nagyon sokrétű a kiképzés, mozgalmasak a napok, jól érzem magam a közösségben. Ezt a mai napot pedig a repülés tette felejthetlenné számomra. Remélem, hogy sokszor lesz még hasonló élményben részem.

A nyílt napra az MH Hadkiegészítő és Központi Nyilvántartó Parancsnokság 1. Toborzó- és Érdekvédelmi Központjának munkatársai is kitelepültek. Almási László őrnagy, a központ parancsnoka elmondta: az önkéntes művelési tartalékos szolgálat vállalásának feltételeiről és a katonai tanintézetekben történő továbbtanulás lehetőségeiről tájékoztatták a diákokat.

Tizenhét szakma – egy mentalitás

ZSINEG, DRÓT ÉS GYU

A JÓ MŰSZAKI KATONA KREATÍV, PRECÍZ, ELHIVATOTT, JÓL KÉPZETT ÉS AZONOSULNI TUD A FELADATTAL – A VÉRBELI MŰSZAKI TISZTEKNÉL PEDIG MINDIG AKAD TÖBBEK KÖZÖTT ZSINEG, DRÓT, GYUFA, PAPÍR ÉS CERUZA.

A közelmúltban volt olyan gyakorlat, amelynek során az MH 5. Bocskai István Lövészdandár alárendeltségében működő művelettámogató műszaki zászlóalj katonái összesen két és fél kilométernyi, kétszer háromsávós autópálya-szakasz építéséhez szükséges földmunkát végeztek el. Már csak ezért is érdemes bővebben foglalkoznunk ezzel a speciális, közel 200 fős zászlóaljjal, amelyet 2007. március elsején, az egykori 37/4. Török Ignác Műszaki-Építő Zászlóalj bázisán, és annak jogutód szervezeteként alapítottak meg Hódmezővásárhely helyőrségben. A zászlóalj felépítését tekintve két műszaki századból áll. Ezek közül az egyik században találjuk a Magyar Honvédség zászlóalj-harccsoportjaihoz (ZHCS) tartozó műszaki modulszakaszokat. Minden egyes szakaszt három

(a ZHCS-k alapjait képező) lövész-zászlóaljhoz (3., 39. és 62.) rendeltek – természetesen műszaki támogató funkcióban, de erre majd később visszatérünk. A második század két részre tagozódik: az egyik a műszaki szakasz (műszaki felderítő- és utászalegység), a másik pedig a mozgástámogató technikai raj – közepes és nehéz földmunkagépekkel felszerelve.

– A ZHCS-k műszaki támogatása többek között útfelderítést, műszaki felderítést és páncélozott műszakiakadály-elhárító járművek segítségével végrehajtott utásztevékenységet jelent. A szakaszokban található műszaki rajok az erő megóvása (force protection) érdekében közepes földmunkagépekkel képesek figyelőpontokat, tüzelőállásokat, esetleg körleteket kiépíteni. A mozgástámogató rajok maximum negyven mé-

Zsóri Ferenc őrnagy

kezik, így az MH Összhaderőnemi Parancsnokság alárendeltségébe tartozó alakulatok támogatása érdekében is komoly munkát végeznek. Ilyen például a különféle gyakorlatok műszaki biztosítása, valamint a gyakorlótérek karbantartása. Legutóbb például az év elején a

LIFE+ környezetvédelmi projekt keretében – tűzszerészekkel együttműködve – tűzpáztát (éghető aljnövényzet, gallyak, cserjék, fák nélküli, tárcsázott, talajmarózott vagy szántott sáv) alakítottak ki az MH Bakony Harckiképző Központ alárendeltségébe tartozó tá-

FA

ter szélességű, három méter mélységű akadályok elhárítására alkalmasak, emellett vízi akadályok felderítésére is bevetethők. Nagyon lényeges a mobil víztisztító rajok munkája is – mondja Zsóri Ferenc őrnagy, a műszaki zászlóalj parancsnokhelyettese.

A zászlóaljnak persze nem csupán a debreceni dandár, illetve a ZHCS-k közvetlen műszaki támogatása terén akad feladata. Érthető, hiszen a Magyar Honvédségben ez az egyetlen olyan zászlóalj, amely önálló alegységként közepes és nehéz műszaki eszközökkel rendel-

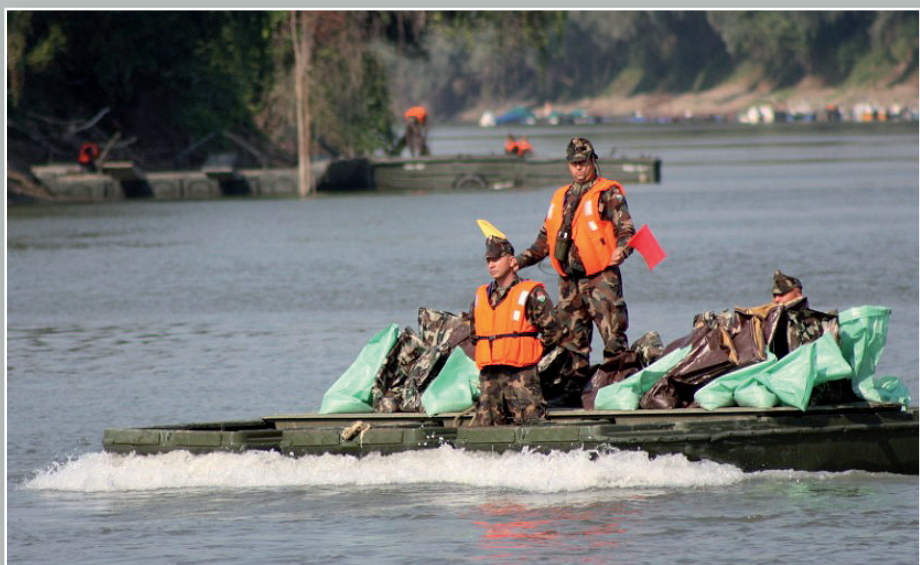

például a júniusban, hazánkban megrendezendő Capable Logistician 2015 nevű gyakorlat műszaki támogatási feladatait is a zászlóalj kapta meg.

– A nagyszabású logisztikai gyakorlaton a funkcionális területek alkalmazási helyeit fogjuk előkészíteni. Konkrét példával élve, az üzemanyagtöltő állomások NATO-előírások szerinti sáncait, védműveit alakítjuk ki. Egyengetni kell a talajt ahhoz is, hogy a víz-tisztító eszközök telepíthetők legyenek.

borfalvai gyakorlótéren. Nem mellesleg, az MH Altiszti Akadémia gépkezelői tanfolyama és a robbantás-vezetők éves szakmai felkészítése, továbbképzése sem lehetne sikeres a zászlóalj nélkül.

– Összességében évente mintegy 250-300, más alakulatoktól érkező katona kiképzését, felkészítését hajtjuk végre. A fentiekből is látható, hogy nagyon leterhelt az állomány, és csakis gondos éves tervezéssel tudunk dolgozni. A gépezetbe nem kerülhet homokszem, csak a kotrógép kanalába... Nem szólva arról, hogy a Magyar Honvédség megváltozott kiképzési rendszere, illetve az egyre sokasodó nemzetközi hadgyakorlatok is kihívás elé állítják az állományt – utal Zsóri Ferenc őrnagy arra, hogy

Újabb feladatként jelentkeznek az úgynevezett útmentesítő-felderítő csoport megalakítása, amely 2016-tól a NATO-nak felajánlott képesség. Mindezek mellett a honvédelmi katasztrófa-elhárítási rendszer állandó, háromórás készenlétben lévő, nehéz földmunkagép- és romeltakarító csoportja is a zászlóalj állományából kerül ki.

Árkokat ásunk a földkábeleknek, és persze ezeket a területeket meg is kell valahogy közelíteni. Tehát karbantartjuk az oda vezető utakat is – sorolja a parancsnokhelyettes.

Szintén hatalmas falat, hogy a V4-es EU-harcsoport keretén belül Magyarország a műszaki vezető nemzeti szerep. A harcsoport műszaki moduleleme egy lengyel, egy cseh és egy magyar századból áll össze. Ezt a modult jelenleg Szentesen készítik fel.

Az MH 5. Bocskai István Lövészdandár két műszaki alegysége – a harctámogató műszaki század és a művelettámogató műszaki zászlóalj – adja a négy nemzet (román, szlovák, ukrán, magyar) katonái alkotta Tisza Többnemzeti Műszaki Zászlóalj modulelemeit. Idén ősszel hazánkban rendezik meg a nemzetközi zászlóalj éves hadgyakorlatát, a Blonde Avalanche 2015-öt. A tervek szerint a gyakorlaton az Amerikai Egyesült Államok haderejének egy műszaki szakasza is részt vesz.

– Azt vallom, hogy a jó műszaki katonára nemcsak dörzsölt, kreatív, szakmailag jól képzett, és precíz, de az adott pillanatban a lehető legjobb katonája is. Szintén alapfeltétel az elhivatottság. Mert az adott munkát akkor tudják a lehető legjobban elvégezni, ha azt a sajátjuknak érzik, és nem görcsös merevséggel állnak hozzá. Azt is megtanultam, hogy a jó műszaki tisztnél mindig van zsinog és drót, mert lehet vele távolságot mérni és kötözni. Legyen nála gyufa, szigetelőszalag és természetesen ceruza, toll, papír, illetve számológép – sorolja Zsóri Ferenc őrnagy, aki már több mint két évtizede éli a műszaki katonák életét.

Érdekes az is, hogy a műszaki szakma összesen tizenhét különböző részszakmát (például utász, zártelepítő, tűzszerész, bűvár, különféle technikai-eszköz-kezelő) egyesít. Nagyon szerteágazó ez a terület, a tiszteknek pedig – folyamatos önképzés mellett – valamennyi rész-szakmára rá kell látniuk. Ugyanis csak így tudják megállapítani, hogy az adott műszaki katonára mennyire kreatív, precíz, elhivatott...

Realisztikus kiképzés

A pilóta igazoltan hiányzik:
QF-16 repülés közben.

REPÜLŐ CÉLTÁRGYAK

MA MÁR MINDEN VALAMIREVALÓ LÉGIERŐ CÉLREPÜLŐGÉPEK SEGÍTSÉGÉVEL KÉPEZI KI PILÓTÁIT. PERSZE HOSSZÚ ÚT VEZETETT A VONTATOTT CÉLZSÁKOKTÓL AZ ÖNVÉDELMI RENDSZEREKKEL FELSZERELT, MANŐVEREZŐ QF-16-OS „CÉLVADÁSZGÉPEKIG”.

A légitűvészetet nehéz elméletben tökéletesre csiszolni. Természetesen meg lehet tanulni a manőverező légi célpont eltalálásához szükséges előretartás fogalmát, jelenségét, a fizikai magyarázatot, de az igazi mégiscsak az, amikor a pilóta a repülőgéppel próbálja leküzdeni a valóságos légi célt. Optimális esetben a célpont nem lő vissza: azaz nem egy ellenséges repülőgépen kell a gyakorlatban is alkalmazni az elméletben tanultakat.

A KEZDETEK

Az első, célzsákot vontató repülőgépek már a második világháború előtt felbukkantak, mint a vadászpilóták kiképzésének fontos elemei. Jellemzően a már elavult, első vonalbeli szolgálatra nem alkalmas repülőgépeket szerelték fel feltűnő színűre festett (vászonból vagy más anyagból készített) célzsákkal, amelyet persze igyekeztek a lehető legmesszebb tartani a vontatógéptől, hiszen a

célra tüzelő fedélzeti géppuskák, géppuskák halálos veszélyt jelentettek. A hosszú, akár több száz méternyi kábel végén a légáramlattól felfújódó zsák persze komoly légellenállást is okozott, így ha a vontatógép meghibásodott, a vontatmány kezelőjének azonnal el kellett vágnia a kábelt – s ezt természetesen leszállás előtt is meg kellett tennie.

A célzsákra lőttek az általában oldalról és felülről érkező vadászpilóták, akik gépenként eltérő festésű löszert hasz-

Célvontató B-57E Canberra, a célzsák állapota alapján még a rácsapások megkezdése előtt.

náltak. Így a kijelölt helyen ledobott célszák elemzésével pillanatokon belül és objektíven meg lehetett mondani, ki találta el a célt. A módszer a mai napig alapvetően ugyanez maradt, csak a vontató gépek változtak. A második világháborút követően a rengeteg, feleslegessé vált nagy teljesítményű katonai repülőgépből bőven válogathattak a célszák vontatására szakosodó, szolgáltatásaikat akár több ország légierije számára felkínáló magánvállalkozások. Mára már lejárt a rikító színre festett P-51D Mustangok, a Fairey Battle-k, a Douglas Skyraiderek vagy éppen a Németországból ismerős OV-10 Bronco-k ideje. Helyüket jellemzően az olcsóbban üzemeltethető, könnyebben engedélyezett-

hető polgári repülőgépek vették át, természetesen a megfelelő átalakításokkal.

AMIKOR TÖBB KELL

A géppuskák, majd a gépágyúk mellett ma már az irányított rakéták is a vadászbombázó repülőgépek alapfegyverzetét képezik. A vontatott célokra végzett éles-rakétalövészetek azonban túl veszélyesek lennének: repüljön inkább az a célpont egyedül! Nos, erre alkalmasak az irányított célrepülőgépek, amelyek története szintén a második világháborúig nyúlik vissza. A Radioplane cég OQ-2 távirányítású repülőgépe nem csupán a mai, távolról irányított felderítő és támadó repülőgépek őse, ha-

nem az első, nagy sorozatban (15 ezer darab) gyártott célrepülőgép is egyben. A kéthengeres, kétütemű Righter O-15-1, hat lóerős robbanómotor óránként 85 mérföldes sebesség elérésére volt elegendő. Az OQ-2-esek sorsa a légvédelmi tüzerek kezében volt: elsődlegesen ez a fegyvernem „dolgozott” az aprócska repülőgépek elpusztításán az éleslövészetek során.

A lépés- és sebességváltást a célrepülőgépek világában is a sugárhajtás bevezetése jelentette. 1951 elején szállt fel az amerikai Ryan XQ-2 Firebee prototípusa, amely már a nagyobb sebességnek megfelelő, hátrafelé nyilazott szárnyakkal és sugárhajtóművel repült. A prototípust követte a légierő számára

Ritka kép: távolról irányított célrepülőgépnek átalakított amerikai Grumman F6F-5K Hellcat haditengerészeti vadászgépek.

Q-2B Firebee-k egy Douglas A-26 szárnyai alatt.

Continental J69-T-19B sugárhajtóművel készült Q-2A, valamint a nagyobb repülési magasságra optimalizált Q-2B. A haditengerészet a Fairchild J44-R-20B hajtóműves KDA-1-et, majd a megnövelt teljesítményű J44-es hajtóművet kapott, nagy darabszámban gyártott KDA-4-est használta. Az 1963 óta BQM-34 néven ismert célrepülőgép-család legmodernebb változatait különböző, akár GPS-alapú navigációs rendszerekkel, nagy manőverező képességet lehetővé tévő fedélzeti robotpilótával, a nagyobb méretű repülőgépek imitálásához radarjel-visz-

A sokáig használt MQM-107 Streaker.

szaverővel, illetve infravörös csalival is fel lehet szerelni.

A KÖVETKEZŐ GENERÁCIÓ

2001-ben, a Firebee-k és a MQM-107 Streaker célrepülőgépek leváltására indította el az AFSAT-programot a légi-erő – gyorsabb, nagyobb képességű célrepülőgépet keresve. A Composite Engineering a felhívásra a BQM-167 Ske-

eter prototípusával válaszolt, amely 2001-ben repült először, míg az első megrendelést 2002 júliusában kapta meg a vállalat. A sorozatgyártott BQM-167A ugyan kialakításában erősen hasonlít az elődtípus Streaker-re, de felépítése és képességei nagyban különböznek. A géptest már kompozit anyagokból készült, s könnyebb a nagy teljesítményű Microturbo Tri 60-5+ sugárhajtómű is. Így nemcsak a hatótávolság nőtt meg,

de a hasznos terhelés is. A Skeeter indítható földi állványról gyorsítórakéták segítségével, illetve a levegőből, a hordozó-repülőgép szárnya alá függesztett helyzetből is. A feladattól függően a célrepülőgépre radarjelet növelő szögvisz-szaverő, az infravörös jelet növelő hőforrás, esetleg önvédelmi csalik, vagy a géptörzs alsó részére rögzített TRX-4A vontatott cél is kerülhet. Lehetőség van szárny alatti és szárnyvégre helyezett konténerek használatára is.

A Mach 0,91 maximális repülési sebességre és kilencszeres pozitív túlerheléssel járó manőverezésre képes, 6 méter és 15 kilométer magasság között üzemeltethető célrepülőgép – amennyiben túlélte feladata végrehajtását – ejtőernyő segítségével ereszkedik vissza a földre az előre meghatározott területen.

MAXIMÁLIS ÉLETHŰSÉG

Ha igazán élethű célrepülőgépeket keresünk, akkor szó sem lehet holmi utánzatokról: „nagyvas” kell, nagy hajtóművekkel – és nagy költségekkel. Elévülhetetlen szerepe volt az amerikai légiharc-rakéták fejlesztésében az F-4 Phantom

Indul a BQM-167 Skeeter.

Feltűnő festésű QF-4, a törzse alatt a kiengedhető céllal.

A La-17M egy szabadtéri múzeumban.

II-eseknek. A vietnami bevetések során híressé vált repülőgépek egy része nyugdíjazás után célrepülőgépként teljesített szolgálatot, a fiatalabb vadásztársak fejlesztését segítve. A jelenleg hatályos amerikai jogi szabályozás szerint egy új irányított levegő-levegő rakéta (mint amilyen az AIM-120 AMRAAM is volt) csak akkor állhat hadrendbe, ha sikeresen semmisít meg egy manőverező, minden lehetséges önvédelmi rendszert használó harci repülőgépet. Ehhez azonban érthető okokból olyan repülőgép kell, aminek pilótafülkéjében nincs ember. A Convair PQF-102 Delta Dagger (1974–1985 között használt), a North American QF-100 Super Sabre (1983–1992) és a Convair QF-106 Delta Dart (1990–1998) után a Phantom II is célrepülőgépként dolgozik tovább 1997 óta, köszönhetően a BAE

Systems mérnökeinek. A fejlődésben azonban nincs megállás: repül már az utód is, a QF-16, a ma is gyártott F-16 Falcon-család ma már elavult, korai példányaiból átalakítva. A Boeing által specializált repülőgépeket egy pilóta irányítja a földi állomásról. A QF-16 első, távolról irányított repülése során – 2013 szeptemberében – 12 ezer méteres magasságot és Mach 1,47 sebességet ért el. Természetesen változatlan maradt a gép remek manőverező képessége is, amelyet ezen a repülésen is kipróbáltak.

KELETI TECHNIKÁK

Az első távolról irányított szovjet célrepülőgép, a Lavocskin La-17 először 1953-ban emelkedett a magasba, további gyártását három évvel később kezdték

meg. A repülőgépet Tu-4 nehézbombázó repülőgépről indították, ám a légi indítás drágának és nehézkesnek bizonyult, ezért a megnövelt repülési idejű La-17M már utánfutóról, gyorsítórakétákkal startolt, míg a La-17MA takarékosabb RD-9BKR hajtóművet és robotpilótát is kapott.

Ha már Szovjetunió: érdekes tény, hogy az amerikai haditengerészet egyik célrepülőgépet szovjet/országi rakétából alakítottak volna ki. A H-31 (AS-17 Krypton), hajók és lokátorok elleni változatban is készül, nagy hatótávolságú irányított rakétát a hidegháború után szemelte ki magának az amerikai haditengerészet; a korábban használt, nagy sebességű MQM-8 Vandal célrakéták helyett kerestek modernebbet. A két ország közötti, akkor éppen barátságosabb viszony eredményeként elkészült a H-31A hajók elleni rakétából készített MA-31 szuperszonikus, manőverező robotrepülőgép prototípusa. A QF-4 Phantom II-es repülőgépről indítható eszközt 1996. augusztus 19-én próbálták ki először, a kaliforniai Point Mugu partjaitól nem messze. A politika azonban közbeszólt: bár 1999-ben egy 34 gépese átalakításra kapott megrendelést az MA-31-et kifejlesztő Boeing, az orosz törvényhozás végül az utolsó pillanatban megtiltotta a H-31A rakéták amerikai exportját.

MA-31: a célrepülőnek átalakított rakéta.

Nem ott, és nem akkor

VÉGJÁTÉK

EGY BIZTOS: 70 ÉVEL EZEŐTT, 1945 ÁPRILISÁBAN MAGYAR FÖLDÖN BEFEJEZŐDÖTT A HÁBORÚ. NEGYVENÖT ÉVIG ÚGY TANULTUK, HOGY ÁPRILIS 4-ÉN ÉS NEMESMEDVESEN. A MINISZTERTANÁCS MÉG 1990-BEN MUNKANAPPÁ NYILVÁNÍTOTTA AZ ADDIG PIROS BETŰS ÁPRILIS 4-ÉT, AZTÁN AZ IS KIDERÜLT, HOGY NEM AKKOR ÉS NEM OTT HALLGATTAK EL A FEGYVEREK.

Sokáig még a hivatalos megfogalmazáson is vitatkoztak politikusaink, mivel a több évtizedes felszabadulási ünnepek és díszszemlék után nem könnyen fogadták el az „elfoglalt” státust. Pedig elég lett volna csak megtekinteni a múzeumokban a szovjet kinttéteket, hiszen az 1945. június 9-én alapított emlékérmek különbséget tettek „felszabadított” és „elfoglalt” nagyvárosok között. Az előbbieket csoportjába tartozott Belgrád, Varsó és Prága (Za osvobodzgyényije Belgrada stb.) az utóbbiakéba Budapest, Bécs, Berlin és Königsberg (Za vzjatyije Budapesta stb.)

1945 tavasza viszonylag csendesen kezdődött a szovjet és a német–magyar

csapatoknak. A Vörös Hadsereg Magyarországon harcoló frontjait teljesen lekötötték a Buda elfoglalása utáni átcsoportosítások, illetve az újabb erők felvonultatása. Malinovszkij és Tolbuhin a Dunántúl birtokbavételére, távlati célként Bécs ostromára készült. Hitler azonban még nem adta fel a harcot a magyar területekért. Február 25-én, szokásos délutáni kirohánása során, egy nagy, mindent elsöprő német támadást vizionált, amelynek célja a szovjetek visszaszorítása a Dunáig, sőt Pentelénél átkelve akár Budapestig.

Nem tanult az Ardenneken befejeződött hadműveletek kudarcából, az ott megmaradt páncélosait, a 6. páncé-

loshadsereg maradványát is be kívánta vetni a Dunántúlon. Heinz Guderian vezérezredes nem igazán fogadta kitörő örömmel a Führer elképzeléseit. Igazi stratégaként tudta, hogy a Királytigrisekre már Berlin védelménél lesz szüksége. Látva, hogy nem képes meggyőzni Hitlert, a 6. német páncéloshadsereg, Joseph (Sepp) Dietrich SS vezérezredes (Oberstgruppenführer) parancsnoksága alatt, a nyugati frontról Bajórországon át útnak indult Magyarországra felé. 81 400 katona, 435 harckocsi és rohamlöveg február végére Pápa, Veszprém és Várpalota térségében befejezte jól álcázott gyülekezését. Dietrich vezérezredesnek akkor már a kezében volt

Az esőtől felázott utak hátráltatták a német támadást.

a parancs a „Tavaszi Ébredés” (Frühlingserwachen) fedőnevű hadműveletre.

Ha a hadművelet megvalósul, nehéz helyzetbe hozhatta volna Fjodor Tolbuhin marsall 3. Ukrán Frontját: a szovjeteknek esetleg el kellett volna hagyniuk a Dél-Dunántúlt. Dietrich tábornok azt remélte, hogy hadműveletét tíz-tizenkét nap alatt befejezheti, és akkor hadseregével Berlin alá vonulhat. „Számomra Berlin védelme kezdettől fogva fontosabb volt, mint ezek a rám kényszerített magyarországi harcok” – nyilatkozta a háború után.

Heinz Guderian vezérezredes

SÁRDAGASZTÁS

1945. március 6-án megindult a német hadigépezet. A „Tavaszi Ébredés” hadművelet kezdetén az időjárás is a szovjetekkel volt. Eső és havas eső váltotta egymást, sártengerré téve a terepet. A páncélosok így csak műúton mozgathattak. Ha a forgalom miatt letértek róla, a legtöbb harcjármű besüppedt a talajba, és hosszabb-rövidebb időre használhatatlanná vált. A Sárrét – nevéhez méltóan – alaposan megnehezítette a kibontakozást. A kialakult helyzetet látva Dietrich igyekezett is kivonni a harcból a 69 tonnás „Királytigris” nehéz harckocsikat, amelyekből hadseregének 114 állt a rendelkezésére. „Jó alkalom volt ez, hogy a Berlin körüli harcokra tartalékoljam őket” – emlékezett vissza ezekre a napokra a háború után.

A szovjeteket meglepte a nagyarányú német támadás. Bár a felderítés észlelte a német csapatok gyülekezését, nem voltak még felkészülve a harcra. A hadianyag-utánpótlást komppal szállították át a Dunán, kötélpályát is kiépítettek és olajvezetéket fektettek. Tolbuhin, a kialakult helyzetet komolynak értékelve, március 9-én drámai telefonbe-

1990-ig április 4-én ünnepeltük a felszabadulás napját.

szélgetésre szánta el magát. Azt javasolta a moszkvai vezérkarnak: ésszerű lenne, ha ő és a stábja átkelne a Duna keleti oldalára – azaz visszavonulna soraikat rendezni. Tette ezt annak ellenére, hogy még pihent, harcrintkezésbe nem került csapatai voltak. Sztálin nem rejtette véka alá a véleményét – ami egyben döntés is volt. „Tolbuhin elvtárs, ha a háborút még öt-hat hónappal meg akarja hosszabbítani, akkor rendelje vissza a csapatait, ott bizonyonnyal nyugodtabb a helyzet. De kételkedem benne, hogy Ön ezt akarja. Ezért a Duna bal partján kell

Tolbuhin marsallt Sztálin nem engedte visszavonulni.

védekezni, és jó lenne, ha Ön is ott tartózkodna a vezérkarával”. Tolbuhin maradt a bal parton.

A valóban nagy áldozatokat követelő harcokról azért igyekezett legalább a számok nyelvén meggyőzni Sztálint. Negyvenötezer német katona, 500 harckocsi és 300 löveg megsemmisítését jelentette – de ezek a számok közel sem jártak az igazsághoz.

SZOVJET ELLENTÁMADÁS

Március 16-án Tolbuhin marsall friss csapatokkal megerősített 3. Ukrán Frontja a Vértesben megindította offenzíváját Bécs irányába. A következő napon a támadást már Bicske, illetve Székesfehérvár térségére is kiterjesztette. A német tábornokokat meglepte a szovjetek lendülete. Március 17-én a Vörös Hadsereg Mór és Tatabánya között tíz kilométer mélységben áttörte a frontot, és túljutott a Vértes hegységen. A sikereket látva Sztálin is vérszemet kapott, utasította Malinovszkij marsallt, hogy a front legütőképesebb erejét, a 6. gárda-harckocsihadsereget adja át Tolbuhinnak. Ugyanakkor délen, Siófok körzetéből is elkezdődött a szovjet offenzíva. A cél világos volt: Tolbuhin igyekezett Berhida és Fűzfő között annak a „zsáknak” a száját bekötni, amelyben a 6. páncélos hadsereg főerői voltak. Dietrichnek ugyancsak sietnie kellett, ha csapatait a készülő gyűrűből idejében ki akarta vonni.

„Még Győrnél sem sikerült új arcvonalat kialakítanunk” – emlékezett ezek-

Sepp Dietrich csak páncélos hadserege töredékét tudta megmenteni.

re a napokra a tábornok. Bár csapatai Fűzfőnél aránylag csekély veszteséggel csúsztak ki a szovjet bekerítésből, páncélosainak zöme a visszavonulás során az üzemanyaghiány miatt elveszett; tankok tucatjait kellett felrobbantaniuk. Dietrich keserű gúnyjal idézte fel, hogy amikor csapataival 1945. április elején megérkezett Bécsbe, az ottaniak kérdésére, hogy miért hívják csapatát 6. páncélos hadseregnek, azt felelte, azért, mert hat páncélosuk maradt.

A váratlan visszavonulás kihatott a Waffen-SS katonáinak harci moráljára is. Nem egy alakulatuk önkényesen elhagyta állásait, a 9. SS-páncélos had-

osztály parancsnoka ezt táviratozta a 6. páncélos hadseregnek: „A hadosztály maradéktalanul szétverve és végsőkig kihasználva”. Az aggasztó híreket hallva Himmler, az SS birodalmi vezetője, 1945. március 28-án személyesen jelent meg Kismartonban az ügy kivizsgálására. Segítséget ugyan nem tudott hozni, de legalább kihirdette a „karszagparancsot”, amely szerint az 1. SS-páncélos hadosztály katonái nem viselhetik a kitüntető Leibstandarte szalagot egyenruhájukon – igaz, azt már álcázás céljából régen levették. Guderian sem úszta meg, Hitler leváltotta a vezérkari főnökét is.

A németek egymás után adták fel a magyar városokat.

Március 28-án Komárom és Győr is szovjet kézre került. A Rába sem tartóztatta fel a Vörös Hadsereg előnyomulását. A Pápa térségéből kibontakozó nagy szovjet páncélostámadás már az osztrák határhoz közeledett. Az utak megteltek Ausztria felé tartó polgári és katonai menekülőkkel...

AZ UTOLSÓ FELVONÁS

A dunántúli fronthelyzetről a Kőszegen tartózkodó magyar katonai és politikai legfelsőbb vezetőség az utolsó órákig mit sem tudott. Még a „Tavaszi Ébredés” offenzíva lázában égve, március 12-én arra adtak ki irányelveket, hogy a Nyilaskeresztes Párt hogyan bonyolítsa le a rezsim első hungarista március tizenötödikéjét. Szálasi csak akkor kezdett nyugtalankodni, amikor hírért vette, hogy Pápa és Győr már szovjet kézen van. Helyette azonban megnyugtatta: a németek e helyzetben is úrrá lesznek, de ha a front esetleg megközelítené Kőszeget, a kormány tegye át székhelyét ideiglenes jelleggel Semmeringbe. De tovább nyugatra nem szabad menni. Március 27-én utoljára tartottak magyar földön koronatanácsot. A katonapolitikai helyzetet Beregfy Károly ismertette. A honvédelmi miniszter beismerte a Dunántúl nagy részének elvesztését, ennek ellenére jelentése alapvetően optimista hangú volt. „A helyzet kétségtelenül itt igen súlyos, de hinnünk kell, hogy még nem ütött az utolsó óra, a német hadve-

zetőség is kezében tartja azokat az eszközöket, amelyekkel a maga javára döntheti el a háborút.”

Március 28-án Szálasi és kormánya elhagyta Kőszeget. A Honvédelmi Minisztérium és a nemzetvezető törzsének szállítására vagy kétszáz autóbust és tehergépkocsit tartalékoltak Kőszegen. A gépkocsik abroncsait azonban nem Kőszegen, hanem Szombathelyen tárolták, ugyanis Kőszegen nem voltak a téli időjárásnak megfelelő raktárak. Így ezek az evakuálásnál nem jöhettek szóba...

Kőszeg március 29-én harc nélkül került a szovjetek kezére. A várost Király Béla vezérkari százados óvta meg az ostromtól. Nem lévén híve az esélytelen ellenállásnak, nem látta értelmét a harcnak. A város határában álló szovjet csapatokkal felvéve a kapcsolatot, átadta nekik Kőszeget.

Tolbuhin páncélosai Szombathelyt elfoglalva, március 31-én, Vasvár és Körmend után Pinkamindszent térségéig hatoltak. Nemesmedves április 4-én került a vöröskatonák kezére. A tévhitiek elosztása érdekében vissza kell ugranunk az időben közel fél évet. Heinz Guderian vezérezredes, a német Szárazföldi Haderő Főparancsnokának (Oberkommando des Heeres, OKH) főnöke még 1944. szeptember 22-én megerősített vonalak kiépítését rendelte el a Kárpát-medencében. Ezek közül az egyik legfontosabb a Németország keleti határait lezáró Birodalmi Védelem (Reichsschutzstellung);

Ausztria akkor Ostmark néven a Harmadik Birodalom része volt.

Szükségszerű, hogy a védővonalakat a magaslatok ellenség felé eső lejtőin alakítsák ki. A Birodalmi Védelem első védőöve a domborzatot követve jórészt a határ magyar oldalán húzódott. Így több helyen is egy lakott területsáv maradt a védelem peremvonala mögött a német–magyar csapatok birtokában Magyarország területén április 4-ét követően is. Ezért a támadónak a községmag elfoglalása után külön kellett megrohmoznia annak hegyvidékét. A szovjet hadsereg a számára idegen terep- és településviszonyok között – kézenfekvően – a községmagok birtokba vételét tekintette mérvadónak. A nagyközség elfoglalása után a szovjet hadvezetőség azon az állásponton volt, hogy ezzel Magyarország teljes területét „felszabadította”. A sietséget más is indokolta. Fjodor Tolbuhin marsall azt a parancsot kapta Sztálintól, hogy 1945. április 4-ére foglalja el Bécset. Igen ám, de csapatai 4-ére csak befejezték az osztrák főváros (akkor a Nagynémet Birodalom Ostmark tartományának székhelye) bekerítését. Nem jelenthette tehát a feladat végrehajtását, ám hogy kedvezőbb színben tűnjön fel, Bécs helyett Magyarország elfoglalásának befejezését jelentette. Sztálinnak tett esti jelentésében ezt úgy fogalmazta meg, hogy Bécset „csak” bekerítette, ám befejezte Magyarország „felszabadítását”! Így aztán 1945. április 5-én a Kreml előtti Vörös téren ágyúk díszsortüze köszöntötte a Vörös Hadsereg újabb diadalát, amelyet aztán 45 évig nem illet kétségbe vonni...

Vas megye területén a harcok még április 4-e után is tartottak. Pinkamindszenten például még április 12-én is gyalogsági tűzharc folyt. A község belterületén szovjetek álltak, a németek a Pinkamindszent kültekén húzódó védővonalat tartották. Zala megye nyugati szakaszán is hasonló volt a helyzet: több község csak április első hetének végén cserélt gazdát. Lovászipan április 12-én egy igazolvány nélküli katonának állították ki a halotti anyakönyvét. Valószínűleg ő volt a második világháború utolsó magyar katonája, aki hazai földön halt hősi halált. Nyugodjon békében!

Összeállításunk Gosztonyi Péter, Ungváry Krisztián és Ravasz István tanulmányai alapján készült.

A korabeli szóhasználat szerint hazánkat a szovjetek nem felszabadították, hanem elfoglalták.

Légi háború a Balaton felett

A Balatonból az 1950-es évek elején három Liberator roncsai is előkerültek.

RONCSSTEMETŐ

A BALATON LÉGTERE HAZÁNK EGYIK LEGJELENTŐSEBB HADSZÍNTERE VOLT A MÁSODIK VILÁGHÁBORÚBAN. A TAVAT AZ AMERIKAI KÖTELÉKEK FONTOS NAVIGÁCIÓS PONTKÉNT TARTOTTÁK SZÁMON, KÉSŐBB PEDIG – A BALATONI CSATA IDEJÉN – SÚLYOS HARCOK FOLYTAK A KÖRNYÉK TELEPÜLÉSEIÉRT.

A leghíresebb balatoni lelet a Keszteli-öbölben kényszerleszállt Wellington repülőgép volt, amelyet a második világháború után kiemeltek. Ezzel elkezdődött a kutatás a roncsok után.

QUITMAN C. WALKER FŐHADNAGY

Miután elcsendesedtek a harcok, elkezdődött a kutatás az eltűnt pilóták után, s ennek legfontosabb támpontjai a szemtanúk emlékei voltak. Az egyik beszámoló szerint Balatonkenesénél egy (valószínűsíthetően) amerikai vadászrepülőgép zuhant a vízbe. Elkezdődött a terület felderítése. A Közlekedési Minisztérium hírdépítő osztályának bűvárai a szemtanúk által megjelölt területen találtak a mederben egy repülőgépfegyvert, amelynek száma bizonyította, hogy a 332. vadászcsoporthoz tartozó Quitman C. Walker főhadnagy gépének roncsai kerültek elő. Walker főhadnagy a Ramitelli melletti

repülőtérről szállt fel 1944. november 19-én, majd 14 óra 15 perckor a légvédelem eltalálta repülőgépét, amely éles fordulóba kezdett kelet felé, és a gépet nem látták többé. A roncs feltárása több szakaszban zajlott, de a pilótát nem találták. Végül a kitarató munkának köszönhetően 1947. november 21-én sike-

rült megtalálni és kiemelni a főhadnagy iszapba süllyedt földi maradványait.

FÉMHULLADÉK

Hollósy Lajos a Melléktermék és Hulladékgyűjtő Vállalat siófoki kirendeltségén dolgozott, és a háború utáni nyers-

Bombavezérlő doboz.

anyaghiány miatt javasolta, hogy kussassák fel a Balatonba zuhant repülőgépek roncsait. A Balatoni Halászati Vállalat két hajója egy 1200 méter hosszú, öt méter széles hálót vontatott azokon a területeken, ahol esély volt leletre. Ahol megakadt a háló, ott a búvárok felderítették a roncs állapotát. A munkálatokat 1951. június elejétől szeptember elejéig, majd 1952. május elejétől október elejéig végezték el. A kisebb darabokat búvárok, a nagyobb roncsokat daru emelte ki.

A hulladékgyűjtés során három amerikai bombázót, egy amerikai, két német és egy orosz vadászgépet hoztak a felszínre. Az első kiemelt roncs egy amerikai Liberator volt, amely a Siófokot Balatonfüreddel összekötő hajóúttól egy kilométerre jobbra – Siófoktól nagyjából 4 kilométerre – feküdt, öt méter mélységben. Ebből a gépből kiemelték a

négy motort, a négy légcsavart, a viszonylag egyben maradt farokrészt, a szárnyakat és a sárkány szétszakadt darabjait. A következő Liberator Siófok és Balatonkenese vonalában, Balatonaliga magasságában, a parttól 3-3,5 kilométerre, ötméteres mélységben, egy iszapos részben feküdt. Sikerült a felszínre hozni a gép törzsének nagyjából felét, három motort és légcsavart, valamint az egyik szárnyat teljes egészében, míg a másiknak egy részét. A harmadik Liberator roncsai viszonylag nagy területen szétszóródva feküdtek a tihanyi rév magasságában, Tihanytól körülbelül másfél kilométerre. Erről a helyszínről három motort, két légcsavart, egy hiányos szárnyat és a törzs darabjait emelték ki. Ezután egy amerikai vadászrepülőgép roncsai kerültek elő, Balatonaligától nagyjából másfél kilométerre. Megtalálták a pilótát és egy 10×15×25 centiméteres

fémdobozt is, amelyben arany ékszerek és bankjegyek voltak; ezek a sikeres földet érés után jelentős segítséget nyújthattak volna a meneküléshez. A repülőgép-vezető földi maradványait a Külügyminisztérium átadta az amerikai nagykövetségnek.

Hamarosan két német vadászgép roncsait emelték ki a vízből Alsóörstől nagyjából öt kilométerre, Balatonkenese közelében. Az utolsóként pedig egy orosz vadászrepülőgép motorját, légcsavart, valamint sárkánya kisebb részeit hozták a felszínre. A roncsokat átvizsgálták; azokat a darabokat, amelyek használhatók voltak, illetve bármilyen szempontból fontos információt hordoztak a honvédség, az Állambiztonsági Hatóság és a Közlekedésügyi Minisztérium számára, elvitték, a többit pedig leadták egy MÉH-telepre. Sajnos a leleteket nem azonosították, és nem

Tszlenko tizedes géppuskája.

Nyikolaj Petrovics
Mironov hadnagySzovjet Il-2 Sturmovik
csatarepülőgép.

rögzítették a megtalált szerkezeti elemek, illetve a motorok gyári számait sem, ezért nem lehet kideríteni, hogy mi történt a gépekkel az utolsó bevetésükön. A fémgyűjtés utolsó „áldozata” a Siófok és Balatonaliga közötti partrendezési munkálatok során megtalált He 111 típusú bombázó volt, amelyet szétvágtak és elhordtak.

A TUDOMÁNYOS KUTATÁSOK KEZDETE

Egy alsóörsi ember elmesélte Borbély Mihály búvárnak, hogy a második világháború idején egy repülőgép az állomás közelében a part menti nádasba zuhant. Az Amfora Búvárklub tagjai a szemtanú által kijelölt területen, a nádasban egy kis tisztást találtak. A merülések alkalmával kiderült, hogy ötméteres mélységben ott vannak a repülőgép roncsai. A kiemelt darabok alapján valószínűsítették, hogy egy Il-2-es csatarepülőgép került elő, ezért jelentették a Szovjetunió budapesti nagykövetségének. Szovjet katonák segítségével folytatódott a feltárás. A személyzetet a roncsok között talált 1890212 sorszámú Bátorcság Érdemrend alapján lehetett azonosítani, amely bizonyította, hogy a 17. Légi Hadsereg 189. Csatarepülő Hadosztály 707. Csatarepülő Ezredének Il-2 típusú csatarepülőgépe került elő. Személyzete, Nyikolaj Petrovics Mironov hadnagy és Mihail Ivanovics Teszlenko tizedes 1945. március 23-án szállt fel utolsó bevetésére. A kötelék többi gépe jelentette, hogy az ellenség légvédelmi tüztől megsérült az Il-2-es, senki sem

hagyta el a fedélzetét, ezért hősi halottnak nyilvánították őket. A két hajózót katonai tiszteletadás mellett temették el Alsóörsön. Nem sokkal később Mironov hadnagy édesanyja levélben köszönte meg a búvárok kitartó munkáját. Magyarországon ezt a kiemelést tekinthetjük az első tudományos alapokra helyezett roncsmentésnek. A gép motorját 2003. február 16-án emelték ki Bruckner János vezetésével.

PE-2PF, BALATONKENESE

A víz alatt nyugvó roncsok felderítése és kiemelése igen bonyolult és költséges feladat, ezért ritka esemény egy ilyen feltárás. A rendszerváltás után sok roncskutató szerencsevadász próbálkozott a tó környékén élő emberek történetei alapján. Sokszor röppentek fel olyan hírek, hogy újabb repülőroncsok kerültek elő, de ezek jelentős része hamisnak bizonyult. Azonban voltak olyan kutatók, akik szakmai tudásukat és tekintélyüket latba vetve sikerrel jártak. Balatonkenesén élő emberek meséltek Tóth Ferencnek egy légi harcról, amelyben egy égve zuhanó repülőgépet láttak becsapódni a Balatonba. A szemtanúk viszonylag nagy pontossággal határolták be a helyszínt az Amfora Búvárklub kutatóinak, így elkezdődhetett a meder átkutatása. Megtalálták a repülőgép bal szárnyát, amely mindössze másfél méter mélyen feküdt a vízfelszín alatt. 1994. szeptember 20-án elkezdődött a roncsok felszínre emelése. A szárny körüli százméteres körzetet kutatták át, de nem találták meg a gép törzsét. Feltehetőleg

korábban kiemelték a gép többi részét, mert egy 1945-ben készült kimutatás szerint erről a környékről eltávolítottak egy repülőgéproncsot. A levéltári kutatások alapján sikerült azonosítani a leletet: a 39. felderítő repülőezred (39. ORAP) 6/235 gyári számú Pe-2PF típusú felderítő-repülőgépe volt, amelyet 1944. december 11-én 14 óra 53 perckor Helmuth Lipfert százados, a Luftwaffe híres vadászpilóta ásza lőtt le. A személyzet, Vaszilij Rodionovics Elohov hadnagy, pilóta, Ivan Jefimovics Uhatov hadnagy, megfigyelő és Viktor Szergejevics Tisenko törzsrörmester, rádiós-lövész hősi halált halt.

JU-88 G-1, BALATONFÖLDVÁR

Tumpek Tibor helyi lakos hajója egy roncsba akadt, ezért szólta a rendőrség tűzszerész búvárainak. 1995. július 12-én elkezdődött a lelet feltérképezése. A darabok alapján feltételezhető volt, hogy egy Ju-88 G-1-es zuhant a tóba. 1995 telén Tóth Ferenc vezetésével a befagyott Balatonon detektorral kimérték, hogy hol szóródtak szét a gép részei. A következő évben először a kisebb darabokat hozták felszínre a búvárok. Megtalálták a géptörzsbe ferdén beépített, felfelé-előre tüzelő „Schrage Musik” MG 151/20 típusú gépágyút, mely megerősítette, hogy egy éjszakai vadászrepülőgép nyugszik a tó

A Pe-2PF szárnya...

... és szárnyvége.

fenekén. Szilágyi Károly bűvár vezetésevel 1996. június 25-én kezdődött a kiemelés. Első lépésként az üledéket távolították el a roncsról, majd kiemelték az első jelentősebb darabot, az egyik légcsavart. Ezután a pilótaülés, egy navigációs vonalzó, a rádiós-lövész géppuskája a mozgatókerettel, valamint műszerek és lemezdarabok kerültek a felszínre. Július 3-án a gép orr-részének maradványait, majd a törzs alján fekvő gépágyú-gondolákat emelték ki. Ezután a nagyobb roncsok következtek, a két szárny, a két törzsdarab és a motorok. Emberi maradványokat is találtak a bűvárok, amelyeket átadtak a német hadisírgondozóknak. Punka György kiderítette, hogy a 714628 gyári számú, 2Z+BR lajstromjelű Ju-88 G-1 típusú repülőgépet találták meg, amely a német 6. éjszakai vadászpilóta ezred 7. századához tartozott, és 1944. december 5-én nem tért vissza a bevetésről. Valószínűleg a gépet a Balaton felett egy szovjet vadászpilóta támadta meg, és Baltonföldvárnál a vízbe csapódott. A személyzet, Helmuth Buder főhadnagy, pilóta, Gottfried Kentsch hadnagy, radarkezelő és Hans Bohler altiszt, lövész hősi halált halt.

A feltárás után a roncsokat újjáépítésre Bircsák Károly héregi műhelyébe szállították. A gép felújított törzsét bemutatták Berlinben, melyet Buder főhadnagy lánya, Karen Rohne is megnézett. Karen 2012-ben úgy döntött, hogy fellekeresi a kiemelés és a kutatás résztvevőit, valamint a székesfehérvári Szentlélek Katonatemetőt, ahol a gépből kiemelt emberi maradványokat elhantolták.

IL-2M3 BALATONKENESE

Balatonkenesénél a Balatoni Halászat Rt. egyik halászhalója beleakadt egy roncsba, ezért Csíki Sándor és Jánossy Szabolcs bűvárok lemerültek a hálózhoz. Kiderült, hogy egy repülőgép nyugszik a fenéken, ezért értesítették Tóth Ferencet, és 1999. április 14-én újra leme-

Német Ju-88 G-1 éjszakai vadászpilóta repülőgép.

A Ju-88 G-1 maradványai.

rültek a típus azonosítására. A kabintető alapján egyértelművé vált, hogy egy Il-2M3-ast találtak. A meder felderítése után, május 12-én megkezdődött a roncs kiemelése. Először a kisebb darabokat (kormánylapok, farok-futó, vízszintes vezérsíkok) emelték ki, majd a gép törzsének orr-részét és a fémből készült szárnyrészeket. A roncs motorján olvasható volt az azonosító szám (259059), ennek ellenére hosszú ideig nem lehetett egyértelműen azonosítani a gép személyzetét, mert a 715. csatarepülő-ezred három repülőgépe jöhetett szóba. Mindhárom gép 1944. december 14-én

volt utoljára bevetésen. Berg alhadnagy gépét a légvédelem lelőtte, és Sárhegy-nél a földre csapódott, Timofejev alhadnagy gépe a Balatonba zuhant, Nyuhalov százados Il-2M3-asa pedig nyomtalanul eltűnt. Végül Borisz Davidov kutató az orosz Központi Katonai Irattár dokumentumai alapján azonosította a gépet. A 259059-es számú cseremotort a 715. csatarepülő-ezred 11551-es számú gépébe építették be, amely 1944. december 14-én zuhant a Balatonba és a személyzete, Jakov Matvejevics Timofejev alhadnagy és Ivan Ivanovics Udalov törzsrörmester hősi halált halt.

A roncsok utáni kutatás a rendszerváltás után lett népszerű, ezért napjainkra az egykori harcok helyszínét sokan legendás roncslelőhelyeként tartják számon. Biztos, hogy vannak még repülőgép-maradványok a víz alatt, de ezek felkutatása és a tó teljes feltérképezése a jövő feladata.

(A cikk az Aranyas magazin „A hadtörténelem aranyásói” című sorozata alapján készült.)

Az Il-2M3 roncsai közül előkerült fedélzeti számszámok.

BALLÉPÉSEK LÁNCOLATA

Út a hullámsírba (1.)

A LUSITANIA BRIT ÓCEÁNJÁRÓ ELSÜLLYESZTÉSE AZ ELSŐ VILÁGHÁBORÚ EGYIK MEGHATÁROZÓ, IKONIKUS ESEMÉNYE VOLT. A TRAGÉDIA BEKÖVETKEZTÉÉRT UGYANAKKOR A BRIT KATONAI ÉS POLITIKAI VEZETÉST IS SÚLYOS FELELŐSSÉG TERHELI, NEM CSAK A GYILKOS TORPEDÓT ÚTJÁRA INDÍTÓ NÉMET U-20-AS TENGERALATTJÁRÓ OKOLHATÓ.

Az 1906. június 7-én vízre bocsátott LUSITANIA kezdettől fogva az utazók kedvencének számított, ami nem is csoda, hiszen fényűző berendezésével a legnagyobb luxust biztosította, a gyorsaságáról nem is beszélve. Második nyugati útján a Liverpool–New York távolságot kevesebb mint öt nap alatt (4 nap 19 óra 52 perc), 24 csomós átlagsebességgel teljesítette, s ezzel visszaszerezte a brit kereskedelmi hajózásnak az „Atlanti-óceán Kék Szalagját” a német vetélytársaktól.

AZ ADMIRALITÁS KÖZBESZÓL

Kevésbé ismert tény ugyanakkor, hogy a Times hajózási tudósítója által egyszerűen csak tengeri agárnak nevezett óceánjáró a haditengerészet igényei sze-

rint készült, közpénzből. Ennek előzménye Hugh O. Arnold-Forster kieli és wilhelmshaveni útja volt: a katonai kérdések elismert szakértője a német támaszpontokon tett látogatása után egy feljegyzésében arra a következtetésre jutott, hogy a császári hadiflottát a britek ellen vívandó háború céljaira fejlesztik. Egy másik megállapítása szerint az első osztályú német óceánjárókat úgy tervezték, hogy azok felfegyverzett cirkálóként is tevékenykedhessenek, ebben a minőségükben pedig komolyan fenyegetik Nagy-Britannia tengeri szállítási útvonalait.

Válaszként az Admirális 1903. július 30-án egyezséget kötött a Cunard Hajózási Vállalattal, amelyben a cég vállalta, hogy összesen 2 600 000 fontért, továbbá hajónként 75 000 font fenntartási segé-

A fényűzően berendezett hajó az utazók kedvence volt.

Manhattan körvonalai a LUSITANIA csónakfedéltetéről nézve.

lyért cserébe épít két, legalább 24–25 csomós átlagsebességre képes, szükség esetén felfegyverezhető gőzöst. A szerződés szerint a két óceánjáró a háború kitörésekor az Admirális parancsnoksága alá kerül, emellett a tisztek és a legénység bizonyos részét mindig a Királyi Haditengerészet tartalékosai közül választják ki. A két hajó a MAURETANIA és a LUSITANIA nevet kapta; tervezési és építési munkálataik az Admirális felügyelete mellett zajlottak.

A LUSITANIA esetében a Cunard főmérnökének, Leonard Peskettnek egy olyan, 2500 utas és 900 főnyi személyzet befogadására alkalmas úszó szállodát kellett terveznie, amelyre tizenkét – 15 centiméter űrméretű – ágyút is fel lehet szerelni. A hajó mindkét oldalán egy-egy hosszanti irányú – öt részre osztott – vízhatlan rekeszt képeztek ki. Mivel ezek, továbbá a 25 kazán és a gépek teljesen kitöltötték a rendelkezésre álló teret, nem maradt hely annak a 6600 tonna szénnek, amit a hajó egy-egy Liverpool–New York úton elhasznált. Tekintettel arra, hogy akkoriban senki nem tudott jobb megoldást, a hosszanti rekeszeket használták fel a szén tárolására; ez volt az Admirális gyakorlata 1858 óta. A szén felfogja az ellenséges ágyúgolyókat, megóvva ezáltal a kazánok épségét – vélték. Azzal ugyanakkor nem számoltak, hogy a torpedó és az akna másként hathat.

És itt jött az újabb probléma. Mivel Peskett hat fedéltet helyezett el a gép-szintre, a mentőcsónakok 21 méterre voltak a vízvonallal fölött, s amikor azokat leeresztésre készen kilógatták, 45,7 centiméterre távolodtak el a fedéltet szélétől. Nyilvánvalóan mindenki figyelmét elkerülte az, hogy ha a hajó csak egy kicsit is megdől, a „magas” oldalon a fedéltet felé elmozduló csónakokat már lehetetlen lesz vízre bocsátani. Egy széntároló víz alá kerülése esetén (ami a számítások szerint hétfokos dőlést idézne elő) hasonlóan aggasztó helyzet alakulna ki az „alacsony” oldalon is, ahol ekkor a csónakok gyakorlatilag elérhetetlen távolságra, két méterre távolodnának el a hajó oldalától.

1913. február 19-én a Cunard elnöke, Alfred Booth megjelent az Admirális lordjai előtt. A megbeszélésen Winston Churchill tengerészeti miniszter szemérményi kétséget sem hagyott afelől, hogy Nagy-Britannia hamarosan háborút fog viselni Németországgal szemben. Elérkezett tehát az idő, hogy a tíz esztendővel korábban kötött egyezménynek megfelelően a Cunard hajói közül többet felfegyverezzenek, s így álljanak szolgálatba. E lépésre ugyanakkor nem a tengeralattjárók, hanem a felfegyverzett (kalóztámadásra használható) német óceánjáróktól való félelem miatt került sor.

A LUSITANIÁT 1913. május 12-én vontatták be a liverpooli szárazdokkba.

A PORTYÁZÓ-SZABÁLYOK

Az Admirálisnál úgy gondolták, hogy a tengeralattjárók portyázó cirkálók módjára fognak eljárni a kereskedelmi hajókkal szemben. Tehát megállásra szólítják fel, átkutatják, és amennyiben semleges országé, útjára engedik azokat. Ha viszont valamelyik hadviselő fél tulajdona a fel tartóztatott úszó egység, akkor a személyzet, illetve az utasok túsoknak minősíthetők, a rakomány és a hajó pedig zsákmány lesz. Amennyiben a tengeralattjárón nincs elegendő számú legénység ahhoz, hogy a zsákmányolt hajót is elnavigálják, vagy a baráti kikötők túl messze vannak, a hajó és rakománya megsemmisíthető. Ezeket a portyázó-szabályokként ismert alapelveket (kisebb módosításokkal) minden tengeri hatalom elfogadta. De csak a fegyvertelen kereskedelmi hajókra vonatkoztak. Amikor Churchill felfegyverezte a brit kereskedelmi flotta egységeit, rögtön megfosztotta azokat attól a joguktól, hogy igényt tartsanak ilyen elbánásra. Mert ugyan melyik tengeralattjáró merné megkockáztatni azt a veszedelmes vállalkozást, hogy felmerüljön, majd parancsot adjon egy jól felfegyverzett hajónak a megállásra?

Churchill – az 1921-ben megjelent Világválság című könyvében leírtak szerint – a várható tengeralattjáró-veszély elhárítására egy majdnem teljesen politikai jellegű stratégiát dolgozott ki, amely arra irányult, hogy a németeket szembefordítsa az Egyesült Államokkal. Ezzel összefüggésben 1914 októberétől utasítások áradata zúdult a brit kereskedelmi hajók kapitányaira. Vétséget követ el, aki engedelmeskedik egy tengeralattjárónak, amikor az megállásra szólítja fel. Ehelyett a legénység köteles haladéktalanul harcra szállni az ellenéggel – szóltak az intézkedések, amelyek arra irányultak, hogy eljesszék a németeket a felszíni akcióktól. A tengeralattjárók tehát a víz alól támadtak, egyre többször kockáztatva azt, hogy semleges hajót néznek britnek, így vizsályt szítanak Németország és más nagyhatalmak között.

Az átalakítások során a közvetlenül az 1. számú kazánház előtt lévő tartalék széntárolót lőszerraktárrá alakították át. Ugyancsak lőszerraktár lett a poggyásztartók egy részéből a hajó tatjában, míg az előfedélzeten és a viharfedélzeten forgatható lövegállásokat állítottak fel; ezekre összesen tizenkét, 15 centiméteres gyorstüzelő ágyút szerelhettek. A fegyverek ugyanakkor nem kerültek a helyükre, bár megrendelték azokat a Királyi Arzenáltól. Az utasszállító 1913. július 21-én ismét bekapcsolódott az Atlanti-óceán forgalmába. A két, egyaránt 1914-ben megjelent brit kiadvány, a Jane's-féle Hadihajó-jegyzék, illetve a Tengerészeti Évkönyv (melyeket hivatalból megkapott minden német tengeralattjáró) egyaránt felfegyverzett hajóként tartotta számon a LUSITANIÁT.

1914. szeptember 24-én az Admirális arról értesítette a Cunardot, hogy nem

Alfred Booth

kívánja az eredetileg tervbe vett feladatra felhasználni a LUSITANIÁT, egyúttal találkozóra hívta Alfred Booth-t. Az október 3-i megbeszélésen – melynek helyszíne a Reform Klub volt – Sir William Graham Greene tengerészeti államtitkár arra utasította a hajózási társaság elnökét, hogy a Cunard összes Liverpool–New York viszonylatban közlekedő hajója (így a LUSITANIA is) bocsássa rakodóterét az Admirális kereskedelmi főosztályának rendelkezésére, és minden átkelés alkalmával bármilyen más igénnyel szemben biztosítsanak elsőbbséget a kormányzervektől érkező elhelyezési kérelmeknek. Alfred Booth hűledezett. Később így írt unokafivérének, George Booth-nak, aki 1914–1919 között a Hadfelszerelési Minisztérium helyettes főigazgatója volt: „Lényegében az történt, hogy Sir William elvitt engem a saját klubomba, és rám parancsolt, hogy közérdekből csapjak fel nagyvonalú hadianyagcsempésznek.”

KÉMEK HARCA

Mindeközben az óceán túlsó partján, az amerikai kormány súlyos dilemma elé került: engedélyezze vagy sem hadianyag szállítását az első világháborúban egymással hadban álló országoknak? A kabinet végül úgy döntött, magánszemélyek szállíthatnak magánszemélyeknek, de figyelmeztette állampolgárait: a hadi dugárut bármelyik hadviselő fél elkobozhatja a nyílt tengeren. Ebben az esetben az amerikai kormány nem védi meg a szállító jogait.

A briteknek tehát szükségük volt New Yorkban egy központi beszerző és pénzügyi szervre. E feladatra ifjabb J. P. Morgant, az ismert bankárt kérték fel, aki elvállalta a megbízást, és egy külön részleget létesített a feladat teljesítése érde-

Franz von Papen

kében. Az ő emberei vásárolták meg Nagy-Britanniának a szükséges hadianyagot, amit aztán átadtak a G. K. Sheldon és Társa cégnek, az Admirális szállítványozójának. A biztonsági kérdésekkel a britek washingtoni tengerészeti attaséja, Guy Gaunt sorhajókapitány foglalkozott. A körültekintő óvintézkedések ellenére a németek pontosan tudták, hogy mi történik a Cunard-dokkban és annak környékén – köszönhetően a német nagykövetség katonai attaséja, Franz von Papen kapitány által beszervezett ügynököknek.

1915. február 18-tól Németország hadiövezetnek minősítette a Nagy-Britanniát és Írországot körülölelő vizeket, s megkezdte a tengeralattjáró-offenzívát. Ekkortájt azonban – a karbantartási, ja-

A LUSITANIA az első Liverpool–New York útja végén,
az amerikai nagyváros kikötőjében.

vítási munkálatok miatt – hétnél több bűvárhajó sohasem tudott egy időben a nyílt tengeren tartózkodni, ráadásul az ír partok és az Anglia nyugati kikötői körüli vizeken csak ritkán volt jelen egyszerre kettőnél több. A német tenger-alattjárók 1915. március 28-ig 25 kereskedelmi hajót süllyesztettek el. Ezek közül tizenhatot figyelmeztetés nélkül torpedóztak meg, 52 tengerész halálát okozva. A 25 elsüllyesztett hajó összesen 3072 utast szállított, közülük azonban senki nem halt meg, sőt húsz esetben egyáltalán nem volt halálos áldozat.

E statisztikán azonban március 28-án súlyos folt esett; e napon az U-28 megállásra kényszerítette az 5000 tonnás FALABA nevű személy- és teherszállító óceánjárót, majd tíz perccel engedélyezett a legénységnek és az utasoknak a hajó elhagyására. Ezt a határidőt a német parancsnok két alkalommal, összesen 13 perccel meghosszabbította. Ám hamarosan egy felfegyverzett brit halászhajó tűnt fel a színen, mire az U-28 egy torpedót eresztett a FALABA tatjába; a rakomány, amely egyebek mellett 13 tonna robbanószerből állt, felrobbant. Az áldozatok közt volt egy amerikai állampolgár, Leon C. Thresher is.

AZ UTOLSÓ FIGYELMEZTETÉS

Az eseményeknek a nyilvánosság elé tárt változata szerint az óceánjárót nem kellett módon vagy egyáltalán nem figyelmeztették, a hajó megtorpedozása tehát hidegvérű és gyáva tett volt. A Németországgal szembeni amerikai leszámolás azonban egyelőre elmaradt, mert William J. Bryan külügyminiszter (a szigorúan semleges politika híve), fáradságot nem kímélve, az ügyről egy meglehetősen pontos beszámolót szerzett a plymouth-i amerikai konzultól, így Woodrow Wilson elnök inkább az ő álláspontját részesítette előnyben a külügyminisztérium másik erős embere, a háborúpárti, kemény vonalat képviselő Robert M. Lansing jogtanácsosával szemben.

Berlin ugyanakkor megértette a fenyegető helyzetet; ha a válság tovább éléződik, aligha kétséges, hogy az Egyesült Államok hadba lép az antant oldalán. Hasonló következtetésre jutott a New York-i német kolónia, melynek egyik csoportja 1915. április 20-án összeült, s megbeszélte, tehetnek-e valamit a veszély elhárítására. A résztvevők arra az elhatározásra jutottak, hogy a legközelebbi nagy angol utasszállító Nagy-

Britanniába indulása előtt figyelmeztetést tesznek közzé. Ez a hajó a LUSITANIA volt.

Az értekezlet résztvevői felhatalmazták George Viericket, a Fatherland című, német tulajdonban lévő amerikai újság szerkesztőjét, hogy a megfelelő szöveget jelentesse meg az általa kiválasztott 50 újságban. Vierick április 23-án kívánta közzétenni a hirdetést, ami így épp egy héttel előzte volna meg a LUSITANIA indulását. Hét nap nyilvánosság és vita elegendő idő arra, hogy az utazni készülőkké megmondják magukat – vélte. Megfogalmazta közleményét, majd telefonon beolvasta azt von Papennek. A katonai attasé egyetértett a szöveggel, de nem hivatalosan azt javasolta, hogy ne „New York-i Német Bizottság” szerepeljen aláírásként, hanem „Német Császári Nagykövetség”.

A közlemény április 22-én, kevéssel éjjél előtt érkezett meg a New York Sunhoz, s mivel a hirdetési osztály már zárva volt, a „Sürgős” jelzésű borítékot az éjszakai ügyeletes szerkesztőhöz vették. Ő, miután elolvasta a szöveget, felhívta a külügyminisztérium éjszakai ügyeletesét, hogy adjon tanácsot. Nagyon veszélyes volna közzétenni a hirdetést, annak rágalmazó jellege miatt – érkezett a válasz. A tisztviselő azt is javasolta, hogy másnap reggel ellenőriztessék a szöveget a német nagykövetséggel. Az éjszakai szerkesztő ezt a megoldást választotta, és feltehetőleg azért, hogy versenytársai meg ne előzzék, az United Pressen keresztül az Egyesült Államok egész területén letiltatta a közleményt. A Vierick által kiválasztott 50 lap közül így egyedül a Des Moines Register oldalain jelent meg a hirdetés április 23-án. *(Folytatjuk)* *(Forrás: Colin Simpson: A Lusitania elsüllyesztése; Árkádia, 1986)*

VIERICK HIRDETÉSÉNEK SZÖVEGE

FIGYELMEZTETÉS!

Azokat az utasokat, akik az Atlanti-óceánon akarnak átkelni, ezúton emlékeztetjük, hogy egyrészt Németország és szövetségesei, másrészt Nagy-Britannia és szövetségesei hadban állnak; hogy a Brit-szigeteket övező vizek is a hadiövezetbe tartoznak; hogy a Német Császári Kormány hivatalos közleményében a Nagy-Britannia vagy bármely szövetségese lobogóját kitéző hajókat pusztulás fenyegeti ezeken a vizeken, és azok az utasok, akik Nagy-Britannia vagy szövetségesei hajóin utaznak a háborús övezetben, ezt saját felelőségükre teszik.

Német Császári Nagykövetség
Washington D. C., 1915. április 22.

AMIT LÁTNOD KELL!

A MÁSODIK VILÁGHÁBORÚ BEFEJEZÉSÉNEK 70. ÉVFORDULÓJÁHOZ KAPCSOLÓDÓ SOROZATUNKBAN – A KONFLIKTUST MEGÖRÖKÍTŐ TÖBB MINT EZER MOZI-, ILLETVE TÉVÉFILM KÖZÜL – 70 OLYAN ALKOTÁST AJÁNLUNK OLVASÓINK FIGYELMÉBE, AMIT LÁTNI KELL, HOGY TELJES LEGYEN AZ EMLÉKEZÉS...

Egyéb hadszínterek

A Sivatagi Róka hadjárata (Tobruk)

Színes, szinkronizált, amerikai háborús filmdráma, 107 perc, 1967

Rendezte: Arthur Hiller

Főszereplők: Rock Hudson, George Peppard, Nigel Green, Guy Stockwell

1942 szeptemberében járunk. Rommel csapatai Afrika északi partvonala mentén mindaddig sikeresen nyomultak előre, nemrég foglalták el az utánpótlás-biztosítás szempontjából döntő jelentőségű kikötővárost, Tobrukot, s immár Egyiptom bevételere készülnek. A folyamatos visszavonulásra kényszerülő britek az el-alameini védelmi vonal kiépítése mellett különböző akciókkal próbálják meg feltartóztatni a németeket. Egy speciális, zsidó emigránsok-

ból álló brit egység elrabol egy német tisztet, s azt tervezik, hogy ezáltal sikerül megközelíteniük és felrobbantaniuk egy német utánpótlási bázist Tobrukban. Az út persze nehéz és sok akadályba ütköznek, a jól felfegyverzett német sereg ugyanis mindenre felkészült...

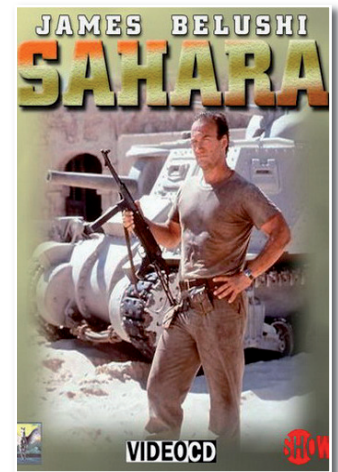
Szahara (Sahara)

Színes, szinkronizált, amerikai–ausztrál kalandfilm, 106 perc, 1995

Rendezte: Brian Trenchard-Smith

Főszereplők: James Belushi, Angelo D'Angelo, Jerome Ehlers, Alan David Lee

Az alacsony költségvetésű, viszonylag kis létszámú szereplő-, illetve statisztagárdával forgatott, alig néhány há-

borús technikai eszköz felhasználásával készült film valójában az afrikai hadszí-

tér sajátosságainak egyetlen elemére fókuszál. Nevezetesen arra, hogy bár az afrikai

A második világháború a hadban álló nemzetek és az emberi áldozatok száma mellett a harcok sújtotta területek tekintetében is az emberiség történetének legnagyobb, valóban világméretű fegyveres konfliktusának bizonyult. Az európai kontinensen kirobbant világháború – az ázsiai, a csendes-óceáni frontok kialakulását és kibővülését követően – ugyan nem terjedt át Ausztrália és Amerika földjére, azonban Afrikától az Atlanti-óceánon át Amerika keleti partjáiig így is körbeért a földgolyón, s hadszíntérré vált az egész világ.

A különböző frontok persze a háború végkimenetele szempontjából eltérő jelentőséggel bírtak. Amíg az Atlanti-óceánon az utánpótlás biztosítása érdekében vívott ütközetek kétségtelenül befolyással voltak az Egyesült Királyság sorsára, a nyugati front megnyitására, s így egész Európa felszabadítására is, addig az afrikai front stratégiai jelentősége – csakúgy, mint Patton vagy Montgomery hadvezéri érdemeinek megítélése a Rommel elleni sikerben – már a történészek szerint sem ilyen egyértelmű. Az említett térségekről készült háborús filmeket nézve viszont világos a kép: azok az alkotások bizonyultak sikeresnek, amelyek a stratégiák és stratégiák szakmai elemzése helyett inkább egy-egy kevésbé ismert akció, emberi, katonai helytállás bemutatására vállalkoztak.

fronton az olajmezők és a kikötők uralmaért folyt az öldöklő küzdelem, a sivatagban azért továbbra is a víz volt az úr. A történet szerint Joe Gunn őrmester vezetésével egy amerikai harckocsi személyzete próbál menekülni a közelgő német hadsereg elől. Dél felé vonulva a kis csapat új tagokkal bővül, csatlakozik hozzájuk egy angol katonarvos, egy ausztrál, egy francia, és egy szudáni katona, sőt, fogolyként egy olasz katona, illetve egy lelőtt német vadászgép pilótája is. A menekülők legégetőbb gondja a vízhiány, s amikor végre elérnek egy oázishoz, úgy döntenek: nem menekülnek tovább, szembeszállnak a németekkel...

A Bismarck elsüllyesztése (Sink the Bismarck)

Fekete-fehér, feliratos, angol akciófilm, 97 perc, 1960
Rendezte: Lewis Gilbert
Főszereplők: Kenneth More, Dana Wynter, Carl Möhner, Laurence Naismith

A film megtörtént eseményen alapul, Cecil S. Forester: „Vadászat a Bismarckra” című könyve alapján készült, nyitóképei is autentikus forrásból, a hatalmas csatahajó Hitler jelenlétében történt hamburgi vízre bocsátását bemutató korabeli német filmhíradós tudósításból származnak. 1941 tavaszán Anglia az

egyetlen a megtámadott nyugat-európai országok közül, amely még tartja magát, túlélésének legfontosabb feltétele az Atlanti-óceán, illetve a környező tengerek utánpótlást biztosító hajózási útvo-

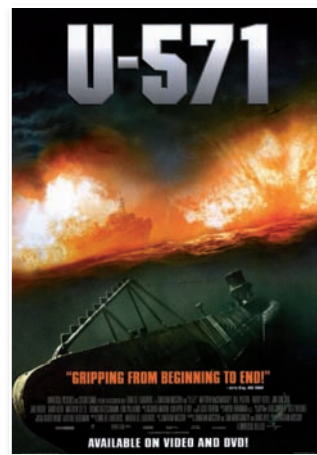
nalainak fennmaradása. Ezekre jelentene óriási veszélyt a BISMARCK, ha három hónapos nagyjavítását követően sikerülne kijutnia az óceánra, hiszen az úszóerőd nemcsak méreteiben, de gyorsaságban és tűzerőben is felülmúlta bármelyik brit hadihajó adottságait...

U-571

Színes, szinkronizált, amerikai háborús filmdráma, 115 perc, 2000
Rendezte: Jonathan Mostow
Főszereplők: Matthew McConaughey, Bill Paxton, Harvey Keitel, Jon Bon Jovi
1942 áprilisában, amikor Hitler hadba küldi tengeralattjáró-

róit immár az Egyesült Államok ellen is, az amerikaiak még nem sejtik, hogy szövetségeseikkel együtt mekkora veszteségeket szenvednek el az utánpótlást szállító konvojaikat ért támadások

következtében a keleti part mentén, illetve az óceánon történő átkelés során. Mivel az amerikai haditengerészet képtelen feltörni a németek rádiós kódjait, szinte vakon küzdenek a német tengeralattjárók támadásai ellen.

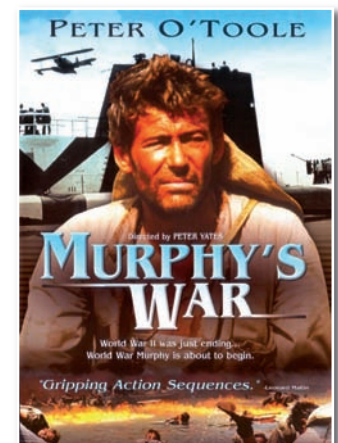

Megszületik hát egy titkos bevetési terv: útnak indítanak egy tengeralattjárót, hogy német felségjel alatt foglalja el a sérült német U-571-et, és szerezze meg a kódok feltöréséhez szükséges készüléket... A film egy Oscar-díjat nyert, egy kategóriában pedig jelölést kapott.

Murphy háborúja (Murphy's War)

Színes, szinkronizált, amerikai-angol háborús filmdráma, 102 perc, 1971
Rendezte: Peter Yates
Főszereplők: Peter O'Toole, Sian Phillips, Philippe Noiret, Horst Janson

A második világháború utolsó napjaiban a dél-amerikai partvonalak közelében portyázó német tengeralattjáró elsüllyeszt egy angol kereskedelmi hajót, a legénységet pedig kegyetlenül lemészárolják. A helyi lakosok, élükön a fehérbőrű doktornővel,

gondozzák és felépülése után pártfogásukba veszik az angol hajó katasztrófájának egyetlen túlélőjét, a repülőszereelő-karbantartó Murphys, történetét azonban a trópusi vizeken rejtőzködő német tengeralattjáróról nem hiszik el. A végsőig elszánt angol magányos háborúba kezd tehát társai gyilkosai ellen. Bár a második világháború időközben hivatalosan befejeződik, Murphy bosszúhadjárata azonban nem...

A világ élvonalába segítette a katonai ejtőernyőzést

A LEBEGÉS SZERELMESE

BEFEJEZTE AKTÍV SPORTOLÓI PÁLYAFUTÁSÁT DÉR LÁSZLÓ NYUGÁLLOMÁNYÚ TÖRZSZÁSZLÓS. A MAGYAR KATONAI ÉS EGYBEN A NEMZETI EJTŐERNYŐS VÁLOGATOTT SZAKMAI VEZETŐJE TAVALY, 61 ÉVES KORÁBAN MÉG ELINDULT A MATASZ VERSENYÉN, LEJÁRT SZAKSZOLGÁLATI ENGEDÉLYÉT AZONBAN IDÉN MÁR NEM HOSSZABBÍTTA MEG. 9707 UGRÁSÁNAK TAPASZTALATAIT A JÖVŐBEN A TEHETSÉGES FIATALOK, AZ UTÁNPÓTLÁS NEVELÉSÉBEN KÍVÁNJA KAMATOZTATNI.

Többszörös magyar bajnok, világ-bajnoki helyezett, negyedszázada a válogatott szakmai vezetője – Dér László neve ejtőernyős berkekben fogalom. Negyvenöt éve a lebegés szerelmese, első ugrását 1970. április 19-én hajtotta végre.

– Budapesten jártam gimnáziumba, tizenhat éves koromban kíváncsiságból,

a barátaim unszolására mentem ki először a gödöllői repülőterre és találkoztam a Ganz-MÁVAG Klub ejtőernyőseivel. A látvány, a fegyelmezett-ség, a szervezettség szinte megbabonázott, hazafelé menet már tudtam, hogy ennek a csapatnak én is a tagja akarok lenni. Szüleim persze egyáltalán nem örültek, megpróbáltak rábeszélni, hogy

inkább a focit és az atlétikát folytassam – emlékszik vissza a kezdetekre a világ legjobbjai közt számon tartott, Szolnokon élő veterán sportoló.

– Érettségi után a Ganz-MÁVAG vasúti járműüzemében helyezkedtem el, majd átmentem autóvillamossági szerelőnek a Volán vállalathoz. Innen hívtak be 1972-ben katonának Szolnokra.

1988. augusztus 20.: a válogatott víziparádéra készül. Álló sor balról: Asztalos István, Ölvedy János, Dér László, Antalicz Jenő, Ecsédi András, Kardos János, Bali György. Térdelők balról: Mészárovcics György, Majercsik Imre, Szolnoki István, Novák Attila, Csillahó Róbert, Hajba László.

Több mint hatvan ejtőernyős ugrással a hátam mögött az akkori MN 3100 fedőszámú alakulathoz kerültem, két évet húztam le mélységi felderítő katonaként. Sosem buktam le, fenyítésem nem volt, mégis honvédként szereltem le. Hüse Károly megpróbált ugyan rábeszélteni, hogy vállaljak továbbszolgálatot, de akkor még nagyon frissen élt bennem az elmúlt huszonnégy hónap emléke. Inkább visszamentem a Volánhoz, de az ejtőernyőzés révén továbbra is

tartottam a kapcsolatot volt katonatársaimmal és előljáróimmal.

Ennek a kapcsolattartásnak aztán az lett a következménye, hogy Dér László pár hónap múlva már az isaszegi repülőanyag-ellátó központban dolgozott polgári alkalmazottként.

– Klubtársaim beszéltek rá a jelentkezésre, valakitől megtudták ugyanis, hogy az ejtőernyős szakanyagokhoz értő dolgozót keres a sereg. Vadászpilóták felszereléseinek, valamint különböző

fotózási és időjelző berendezéseknek a raktározása, karbantartása volt a feladatomban – folytatja a nyugállományú törzsszászlós. – Két év után aztán kezdtem úgy érezni, hogy rövidesen választanom kell majd a sport és a munka között, mert a kettőt képtelen voltam összeegyeztetni. Polgári raktárosi beosztásom dacára ugyanis rengeteget jártam az országot, olyan gyakran és hosszú időkre küldtek szolgálati útra, hogy az már az ejtőernyőzés rovására ment. Eb-

2011. március 22.: A katonai ejtőernyős válogatott miniszteri fogadáson.

ben a helyzetben a lehető legjobbkor jött Gajdán Miklós alezredes – a HM akkori ejtőernyős- és deszant-főnöke – ajánlata: ha ismét bevonulok katonának, ugró beosztásba helyeztet. Neki köszönhetem, hogy 1978-ban Szentkirályszabadján továbbszolgáló szakaszvezetőként An-26-oson deszant-technikus lettem. Személyek ugratásáért, ejtőernyők, teherrendszerek összeállításáért és dobásukért feleltem. Ez volt álmaim beosztása: ugranom kötelező volt, és ejtőernyős oktatóként is igényt tartottak a munkámra. Egy év múlva meghívtak a katonai ejtőernyős válogatottba, 1981-ben az ausztriai Alpok-Adria Kupán pedig már az ugró csapat tagjaként vettem részt. Hivatásos állományba vettek, 1984-ben pedig szállítórepülő-századunk áttelepült Szolnokra. Még hét évet szolgáltam az An-26-osoknál, aztán engedtem Bánki Imre ezredes unszolásának, és áthelyeztettem magam az MH 34. Bercsényi László Mélységi Felderítő Zászlóaljhoz. A fizetésem ugyan kevesebb lett, de döntésemet a mai napig nem bántam meg. A feladat ugyanis, amit kiképző tiszthelyettesként rám bízta, igazi kihívást jelentett számomra: a kézi nyitásra, a szabadon zuhanásra, az új légcellás ernyők használatára, a nagy magasságú fegyveres ugrások végrehajtására kellett átképeznem azokat a katonákat és újoncokat, akik korábban „csak” körkupalás ernyővel ugrottak. Ráadásul akkortájt már lényegesen kevesebb időre hívták be a sorkatonákat, ezért Ölvédy Jani barátommal szinte teljesen át kellett írunk a korábbi kiképzési terveket is. Az átképzés tematikáját, a hajtogatásokat és az ugrások fajtáját is közösen dolgoztuk ki. Ugyanakkor az új ernyők beugrása is a mi feladatunk volt, távrepüléseket is végeztünk. Ilyenkor arra kellett törekednünk, hogy minél hosszabb időt töltsünk a levegőben, és közben minél nagyobb távolságot tegyünk meg. Egyszer például kétezer méterről ugorva huszonöt kilométer távolságot siklottunk vissza a szandaszőlősi sportrepülőterre.

Szerencsés embernek tartja magát, hiszen a munkája és a szenvedélye egybeesett. Meg sem fordult a fejében, hogy egyre sűrűsödő katonai feladatai miatt felhagyjon az ejtőernyőzéssel. Egyéni célba ugrásban kétszeres, stílusugrásban egyszeres magyar bajnok, részt vett a franciaországi, a törökországi és a ju-

1988, a börgöndi edzőtáborban: Csillahó Róbert, Bozóky Zsolt, Antalicz Jenő, Nagy István, Hirschler Gábor, Asztalos István, Ölvédy János, Mészáros György, Dér László, Mészárovcics György, Méhész Sándor.

goszláviai világbajnokságokon, utoljára 1991-ben, a magyar bajnokságon egyéni célba ugrásban állt a dobogó legfelső fokán.

– Abban az évben mondtam le a válogatott tagságomról – veszi le a polcra a majd’ negyedszázados kupát. – Gajdán Miklós nyugállományba vonulása miatt ugyanis a válogatott szakmai vezető nélkül maradt, a csapat irányítását pedig senki nem akarta vállalni. Utódként (kizárásos alapon) tulajdonképpen csak én jöhöttem szóba, hiszen akkor már elmúltam negyvenéves, és tudtam, hogy az életkorom miatt sportpályafutásom a vége felé közeledik. Bevallom, amikor átvettem a legendás „Miklós bácsi” helyét, még fogalmam sem volt róla, hogy milyen nehéz feladatra vállalkoztam. Őt mindenki ismerte és tisztelte, a lehetetlennek tűnő helyzeteket is képes volt megoldani. A Szolnok fölöt-

ti légtérzár feloldását például egyetlen telefonhívással el tudta intézni. Szóval egy ilyen nagy tekintélyű szakember, kiváló katona és hatalmas, kiterjedt kapcsolati rendszerrel bíró szakmai vezető helyére léptem.

Az első évek nagyon kemények voltak, az új szakvezető nehezen tudta elfogadtatni magát a hadsereg és az ejtőernyős sport akkori vezetőivel.

– A válogatott keretben eltöltött tizenkét év tapasztalatával a hátam mögött nagyon pontosan tudtam, hogy mit szeretnék elérni – folytatja Dér László. – Elképzeléseim megvalósítását az edzőtáborok rendszerének megváltoztatásával kezdtem. Korábban ezek az összevonások tíznaposak voltak, reggel fél ötkor keltünk és nyolc óráig lezavartunk négy ugrást. Utána egy gyors reggeli következett, aztán délután kettőig újabb nyolc felszállás. Ebéd után az uszodában, majd

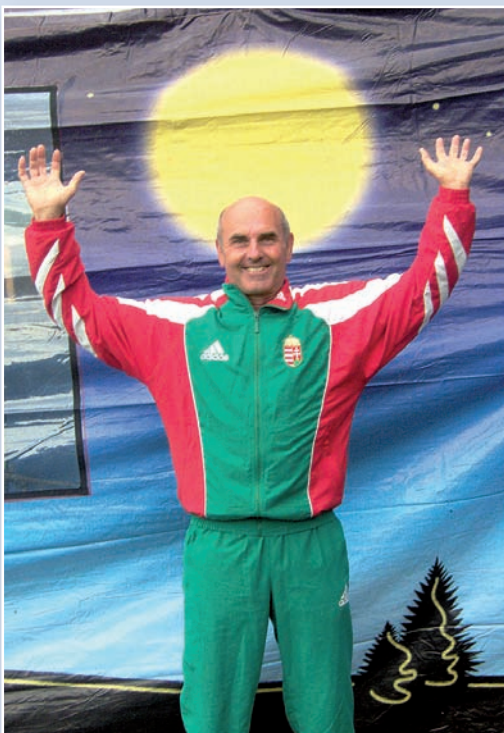

Az álló sorban balról a harmadik Gajdán Miklós alezredes.

Dér László Mészárovc György (balról a második) 15 000. ejtőrenyős ugrásán, Göbölös Ferencsel és Ecsédi Andrással.

Ejtőrenyős generációk nőttek fel a kezei alatt, többek között Méhész Sándor nyugállományú alezredes, aki ezen a képen épp Szarajevó felett „lebeg”.

este nyolcig a Tisza-ligeti sportpályán győttünk magunkat. A nőtlen szállón laktunk, a szolnokiak is, takarodó tíz órakor volt. A válogatott keret tagjai azonban (néhány kivételtől eltekintve) Veszprémben laktak. Előfordult, hogy egy évben 160 napot is távol voltak otthonról. Első lépésként ezt az örült tempót lassítottam le. Csökkentettük a kiszolgálók létszámát, hajtogató katonákat nem kértünk, az edzőtáborok kezdetét a versenynaptárhoz igazítottuk, az összevonások idejét pedig a felére csökkentettük. Sikerült megvásároltatni a sportolóknak a legjobb ejtőrenyőket és egy, a világversenyeken használt Weckbecker típusú célba ugrást értékelő berendezést. Ennek köszönhetően az edzéseken is a versenyekhez hasonló körülményeket tudtunk teremteni. Ettől kezdve pedig már

csak azt kellett elérnem, hogy megváltozzon a világversenyeken részt vevő sportolók kiválasztásának rendszere. Korábban ugyanis még volt civil válogatott is, a csapatot pedig ennek a vezetői állították össze. Az ötből általában csak két helyet kaptunk. Mindenki tudta, hogy a kiutazó keretbe nem csak a teljesítmény alapján lehet bekerülni. Ez egyébként érthető is volt, hiszen abban az időben magánemberként Nyugatra más módon nagyon nehéz volt kijutni. Egy kékszemű srác meg is kérdezte egyszer, hogy miért nem azok mehetnek, akiknek kék a szemük – ezzel véget is ért ejtőrenyős versenyzői pályafutása. Előfordult az is, hogy az ötfős magyar csapatot azért nem tudták kiállítani, mert a kiutazó tíz emberből hatan kísérők voltak. Ezek után el lehet képzelni, mennyit kellett küzdenem azért, hogy a két válogatott együtt készülhessen a versenyekre. Erre azért volt szükség, hogy a civil edző is lássa a teljesítményeket, és ne tudja azt mondani: az ő versenyzői jobbak a katonáknál. Innen viszont már szinte gyerekjáték volt elérnem, hogy az edzők állítsák össze a csapatot, ne pedig azok, akik csak névről ismerik a fiúkat. Az első látványos sikerre sem kellett sokat várnunk: 1993-ban a Nemzetközi Repülő Szövetség által szervezett Európa-bajnokságon csapatunk a 3. helyen végzett, Asztalos István pedig egyéniben első lett. Ettől kezdve a magyar katonai ejtőrenyőzést a világ élvonalában tartották és tartják számon; 1990-től a magyar bajnoki címet minden évben katonasportoló nyeri, 2000-től pedig a nemzeti válogatottat katonák alkotják.

Dér László szakvezetőként és edzőként a világ élvonalába segítette a magyar katonai ejtőrenyőzést. Az akkor érvényes szorzójával számolva, 48 év szolgálati idővel, 2001-ben vonult nyugállományba. Tizenkét évig volt tagja a válogatott keretnek, s negyedszázada – a mai napig – a szakmai vezetője annak; 1990 és 2011 között, valamint 2013-ban a csapat edzője is ő volt. Az ország legjobb katonai ejtőrenyőseit befogadó Szolnoki Honvéd Ejtőrenyős Sportegyesületnek tizennégy éve elnökhelyettese. Mivel nyugdíjas, a honvédség nem tudja támogatni részvételét a versenyeken (tavaly a 38. katonai ejtőrenyős világbajnokságot például Indonéziában rendezték). Csak a szűkös, állandó anyagi gondokkal küzdő szolnoki egyesület pénzből, vagy a saját költségén utazhatna.

Hazámat szolgálom

Áder János, Magyarország köztársasági elnöke nemzeti ünnepünk, március 15. alkalmából adományozta a **Magyar Érdemrend tisztikeresztje (katonai tagozat)** kitüntetést Erdélyi Lajos dandártábornoknak, a Honvéd Vezérkar volt személyzeti csoportfőnökének; a **Magyar Érdemrend lovagkeresztje (katonai tagozat)** kitüntetést Horváth Gábor dandártábornoknak, az MH 25. Klapka György Lövészdandár parancsnokának, Mihócza Zoltán dandártábornoknak, az MH Összhaderőnemi Parancsnokság törzsfőnök-helyettesének, Sulyok János dandártábornoknak, a HM Gazdasági Tervezési és Szabályozási Főosztály vezetőjének, dr. Balla Tibor ezredesnek, a HM Védelemgazdasági Hivatal általános főigazgató-helyettesének; a **Magyar Arany Érdemkereszt (katonai tagozat)** kitüntetést Márkus Ferenc alezredesnek, az MH Összhaderőnemi Parancsnokság Haderőtervezési Főnöksége kiemelt főtisztjének; a **Magyar Ezüst Érdemkereszt (katonai tagozat)** kitüntetést Bogdán Tibor főtörzszászlósának, a NATO Szövetséges Transzformációs Parancsnokság németországi NATO Iskolája tanfolyam-igazgatójának, Kriston István főtörzszászlósának, a Magyar Honvédség vezénylőzászlósának, Molnár István törzszászlósának, az MH 86. Szolnok Helikopterbázis szállítóhelikopter zászlóalja beosztott zászlósának.

Hende Csaba honvédelmi miniszter nemzeti ünnepünk, március 15. alkalmából adományozta a **Szolgálati Érdemjel babérkoszorúval ékesített arany fokozatát** Cseppentő József ezredesnek, Garas László ezredesnek, Dóra László Sándor alezredesnek; a **Szolgálati Érdemjel arany fokozatát** Kender Tamás alezredesnek, Lattenstein János alezredesnek, Ott Gábor alezredesnek, Szabó János alezredesnek, Braun Tibor őrnagynak, Oláh Gábor őrnagynak, Soós Lajos törzszászlósának; a **Szolgálati Érdemjel ezüst fokozatát** dr. Berek Tamás alezredesnek, Mészáros László alezredesnek, Miklósi György alezredesnek, Ócsai Gábor alezredesnek, Péter János alezredesnek, Szabó Miklós Endre alezredesnek, Csontos Róbert őrnagynak, Kóródi Lajos őrnagynak, Kovács Balázs őrnagynak, Mikus György őrnagynak, Nagy Géza őrnagy-

nak, dr. Sárly-Drabik Krisztina Beáta őrnagynak, Selek Róbert őrnagynak, Pál István századosnak, Pankotai Péter zászlósának, Szilágyi Krisztina zászlósának, Tóthné László Etelka zászlósának; a **Szolgálati Érdemjel bronz fokozatát** Bodnár András alezredesnek, Ferenczi Zsolt József alezredesnek, Grósz Péter alezredesnek, dr. Samu Tímea Julianna alezredesnek, Baji Éva Eszter őrnagynak, Bíró András Attila őrnagynak, Dajka Attila László őrnagynak, Dikács Csaba őrnagynak, Iványi Attila őrnagynak, Juhász Istvánné őrnagynak, Midáner Attila őrnagynak, dr. Andaházi Szeghy Viktor századosnak, Csucsi László századosnak, Dobrocsi Éva századosnak, Fodor Zoltán századosnak, Juhász Zsolt József századosnak, Kiszely Péter századosnak, Varga János Attila századosnak, Puszkás Richárd főhadnagynak, dr. Sáska Zoltán Attila főhadnagynak, Sivák Máté főhadnagynak, dr. Kiss András hadnagynak, Nemesné Farkas Edit törzszászlósának, Bojti Zsolt zászlósának, Hatala András zászlósának, Takácsné Jobbágy Katalin zászlósának, Bak Róbert főtörzsőrmesternek, Koncz Károly főtörzsőrmesternek, Mentel József főtörzsőrmesternek, Morvai-Szabó András főtörzsőrmesternek, Plézer János főtörzsőrmesternek, Szücs Róbert törzsőrmesternek, Józan Csaba honvéd tisztjelöltnek; a **Honvédelemért Kitüntető Cím I. fokozatát** Csiba Ildikó közalkalmazottnak; a **Honvédelemért Kitüntető Cím II. fokozatát** Domonkos Marcell közalkalmazottnak, Horváth Rita közalkalmazottnak, Polgár Attila közalkalmazottnak, Tulkán László

főmunkatársnak; a **Honvédelemért Kitüntető Cím III. fokozatát** dr. Dankóné Budai Ildikó Tünde kormánytisztviselőnek, Nagyszegi Teréz kormánytisztviselőnek, dr. Salánki Judit kormánytisztviselőnek, Balázsné Müller Ágnes közalkalmazottnak, dr. Borsné Kovács Csilla Gabriella közalkalmazottnak, dr. Kardosné Czipták Erika közalkalmazottnak, Kopasz Róbert közalkalmazottnak, Kordován Tibor közalkalmazottnak, Péterné Buzás Andrea közalkalmazottnak, Szélig Károly közalkalmazottnak, Tánccs Ágnes Magdolna közalkalmazottnak, Turán Györgyi közalkalmazottnak, Vida Sándorné közalkalmazottnak.

* * *

A honvédelmi miniszter 2015. március 15-i hatállyal ezredessé léptette elő Drót László alezredest, az MH 5. Bocskai István Lövészdandár parancsnokhelyettesét, dr. Horváth Csaba János alezredest, a HM Hadtörténeti Intézet és Múzeum parancsnokhelyettesét és Miklovich Menyhért János alezredest, az MH 93. Petőfi Sándor Vegyivédelmi Zászlóalj parancsnokát. Őrnaggyá léptette elő dr. Megela-Szabó Zita századost és dr. Istella Csilla századost.

Hende Csaba – a Magyar Honvédség állományában ténylegesen eltöltött szolgálati ideje, valamint eddig végzett eredményes munkája elismeréséül – a **Tiszti Szolgálati Jel babérkoszorúval ékesített fokozatát** adományozta Lamos Imre dandártábornoknak; a **Tiszti Szolgálati Jel I. fokozatát** dr. Szatmári László Attila alezredesnek, dr. Bene

Gyula alezredesnek, dr. Grecsó Imre alezredesnek; a **Tiszti Szolgálati Jel II. fokozatát** Hanga István alezredesnek, Illés Zoltán alezredesnek, dr. Molnár Tamás István alezredesnek, dr. Müller Csaba Előd alezredesnek, Forgács Judit őrnagynak, Nagy Lajos Csaba őrnagynak, Orsós Tibor őrnagynak; a **Tiszti Szolgálati Jel III. fokozatát** Bolyki István őrnagynak, dr. Paksi-Berényi Diána őrnagynak, Magyar Gergely századosnak, Tóth András századosnak, Farkasné dr. Nagy Katalin főhadnagynak,

dr. Nyiri Klára főhadnagynak; az **Altiszti-Legénységi Szolgálati Jel II. fokozatát** Nagy Antalné törzszászlósnak, Szmetyena Csaba zászlósnak.

A Magyar Honvédség állományában huzamos időn át példamutatóan ellátott szolgálatteljesítésért, eddig végzett eredményes munkája elismerésül, Ballainé Krikker Zsuzsanna ezredesnek, dr. Török Zsolt ezredesnek, Dánné Szarvas Mária főmunkatársnak **emléktárgyat**; a Magyar Honvédség munkáját segítő áldozatkész munkája elis-

merésül Steinbach György alezredesnek **elismerő oklevelet** adományozott a tárcavezető.

Dr. Benkő Tibor vezérezredes, a Honvéd Vezérkar főnöke – elöljáró parancsnoka javaslatára, eredményesen végzett szakmai munkája elismerésül – **emléktárgyat** adományozott Nagy Sándor ezredesnek, Nyikos Imre alezredesnek, Sági Sándor alezredesnek, Törő Andrásné közalkalmazottnak és Romhányiné Ilyés Andrea századosnak.

Fotósunk sikere

Csaknem ötszáz kép – köztük a 33. Magyar Sajtófotó Pályázat összes díjazott alkotása is – látható március 20-tól május 17-ig a Magyar Sajtófotó Kiállításon, a Robert Capa Kortárs Fotográfiai Központban (Budapest, VI. kerület Nagymező utca 8.). A Magyar Újságírók Országos Szövetsége Fotóriporterek Szakosztálya által közzétett kiírásra kétszáznegyvenhárom fotográfus 2738 pályázattal, összesen 7164 képpel nevezett, ezek közül választotta ki a nemzetközi zsűri a tizenhárom kategória legjobb munkáit és a különdíjas fotókat. A kiállított képek között kollégánknak, RácZ Tünde egyik fotója is szerepel. A Copfos különdíjnyertes című képe a Nemzeti Közszolgálati Egyetem tavalyi évnyitóján készült.

Honvedelem.hu; fotó: RácZ Tünde

IN MEMORIAM

2015. február 23. és március 20. között elhunyt:

Dr. Koczka József ny. ezredes, a Magyar Honvédség halottja (71), Kürti Imre Miklós ny. ezredes (84), dr. Szilárdi Imre ny. ezredes (81), Bognár Ferenc ny. ezredes (83), Csáki Dezső ny. ezredes (74), dr. Thürmer Gyula ny. ezredes (85), Ádám Géza ny. alezredes (78), Balogh István ny. alezredes (85), Györkefalvi Ferenc ny. alezredes (72), dr. Szigetvári József ny. alezredes (73), Bagi István ny. alezredes (84), Csabai Ede ny. alezredes (90), Csertő Tibor ny. alezredes (83), Purger Sándor ny. alezredes (64), dr. Körmendi Géza ny. alezredes (63), Farkas Béla ny. alezredes (83), Filep László ny. alezredes (83), Futás Ferenc ny. alezredes (72), Hikádé Vladimír ny. alezredes (82), Karancsi Bertalan ny. alezredes (76), Kővári János ny. alezredes (77), Balatoni József ny. alezredes (75), Bene Gyula ny. alezredes (77), dr. Mátrai József ny. alezredes (80), Hegyi Sándor ny. alezredes (81), Mucsinyi Ferenc ny. alezredes (85), Sági József ny. alezredes (91), Tóth András Tibor ny. alezredes (69), Palásthy Géza ny. őrnagy

(81), Varga Tibor ny. őrnagy (82), Cseh Zoltán ny. őrnagy (71), Fekécs Vince ny. őrnagy (82), Konrád Lajos ny. őrnagy (85), Hidasi Tibor ny. őrnagy (68), Berta István ny. őrnagy (66), Nyilas Gyula ny. őrnagy (86), Reiter Mihály ny. őrnagy (85), Takács László ny. őrnagy (83), Deák József ny. százados (83), Jóna Antal ny. százados (87), Teleki László ny. százados (70), Juhász Vilmos Zoltán ny. százados (67), Perényi Tivadar ny. százados (87), Oláh László ny. főhadnagy (70), Rekettye Sándor ny. hadnagy (75), Szekeres János ny. törzszászlós (86), Juhász Gábor ny. törzszászlós (71), Szamosi Árpád ny. törzszászlós (63), Veres István ny. törzszászlós (69), Bláner Mihály ny. törzszászlós (85), Csóra Julianna ny. törzszászlós (81), Molnár László ny. törzszászlós (76), Csuhai István ny. törzszászlós (76), Hittaller Lajos ny. törzszászlós (64), Palócz István ny. törzszászlós (84), Szűcs Ferencné ny. zászlós (82), Balázs Gábor ny. zászlós (67), Rendek Béla ny. zászlós (81), Szöllösi Józsefné ny. közalkalmazott (89), Szigeti Ferenc ny. közalkalmazott (80), Dorogi Mihályné ny. közalkalmazott (87), Juth István Lajos ny. közalkalmazott (82), Kis Károlyné ny. közalkalmazott (78).

EMLÉKÜKET KEGYELETTEL MEGŐRIZZÜK.

Kiadványaink kedvezményesen megvásárolhatók:

KÉKKŐI LÁSZLÓ
TŰZÖZÖN

Ahogy én láttam

Kékkői László: **TŰZÖZÖN**
Ahogy én láttam
Ár: 2500 Ft

A SZABADSÁG HÍDJA

PAUL LEMAIRE

Paul Lemaire:

A SZABADSÁG HÍDJA

Ár: 4800 Ft

Zrínyi Kiadó - HM Zrínyi Nonprofit Kft.

1087 Budapest, Kerepesi út 29/B

Nyitva tartás:

hétfő - péntek 8.00 - 15.30

Győr Edina

Tel.: 06 1 459 5373; 06 30 578 1048

E-mail: gyoredina@armedia.hu,

Magyar Renáta

Tel.: 06 1 459 5319; 06 30 632 7605

E-mail: magyarrenata@armedia.hu

HM ZRÍNYI
TERKÉPEZÉSI ÉS KOMMUNIKÁCIÓS
SZOLGÁLTATÓ KÖZHATALOS NONPROFIT KFT.

ZRÍNYI KIADÓ